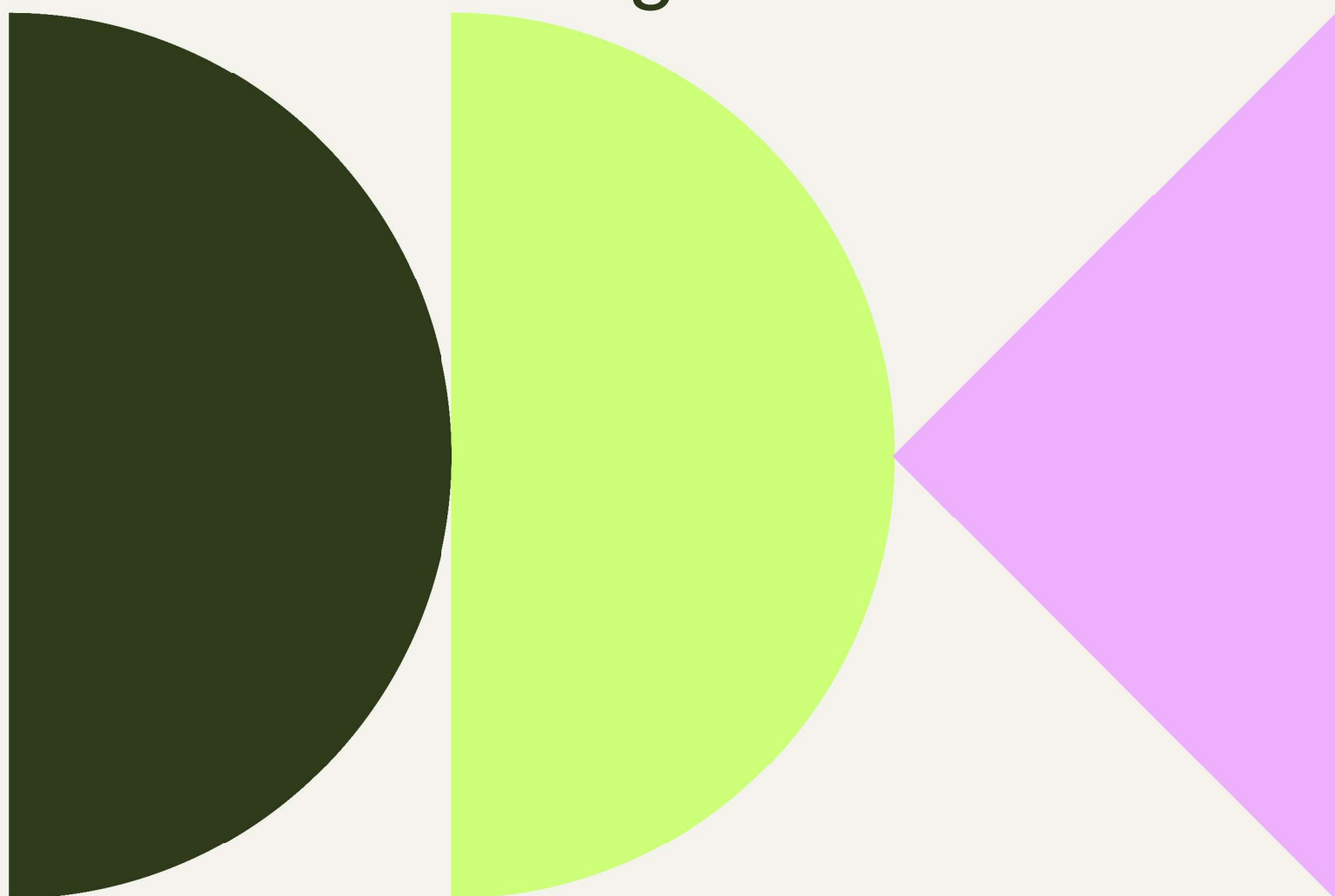

Rapportage

Onderzoek: Relationele en seksuele vorming in het VO

Inhoudsopgave

<i>Paragraaf</i>	<i>pagina</i>
1. Inleiding	2
2. Onderzoeksopzet	3
2.1 Onderzoeksmethode en respons	3
2.2 Vragenlijst	3
2.3 Leeswijzer	3
3. Belangrijkste resultaten	4
4. Resultaten	5
4.1 Docenten biologie en maatschappijleer	5
4.2 Aandacht voor relationele en seksuele vorming op school	7
4.3 Implementatie van het thema relationele en seksuele vorming	21
4.4 Inhoud van lessen over relationele en seksuele vorming	26
Bijlage responsverantwoording	36

Separate bijlage - Antwoorden op de open vragen

1. Inleiding

In november en december 2025 heeft DUO-Onderwijs in opdracht van Rutgers en Soa Aids Nederland onderzoek gedaan naar relationele en seksuele vorming in het voortgezet onderwijs. Dit onderzoek heeft ook in november en december 2021 plaatsgevonden.

Het doel van het onderzoek is inzicht krijgen in de stand van zaken omtrent relationele en seksuele vorming in het VO, specifiek naar de mening en ervaringen van docenten biologie en maatschappijleer, die het meeste met (thema's gerelateerd aan) relationele en seksuele vorming te maken hebben. Daarnaast zijn ook schoolleiders gevraagd naar hun ervaringen met relationele en seksuele vorming op school om erachter te komen hoe seksuele vorming op VO-scholen leeft.

Deze rapportage bevat de resultaten van het tweede onderzoek onder docenten biologie, docenten maatschappijleer en schoolleiders in het voortgezet onderwijs.

2. Onderzoekopzet

2.1 Onderzoeksmethode en respons

Het veldwerk is in de periode van 10 november tot en met 8 december 2025 verricht. Het onderzoek is online uitgevoerd. Met de inzet van onze online panels met daarin docenten en schoolleiders VO en onze onderwijsbestanden is de onderstaande respons gerealiseerd:

Onderzoeksgroep	Respons
Schoolleiders	200
Docenten maatschappijleer	135
Docenten biologie	357
Docenten ander vak	21
Totaal	713

In deze rapportage tonen we de resultaten van de docenten biologie, docenten maatschappijleer en de schoolleiders in het voortgezet onderwijs. Resultaten van de docenten die een ander vak geven dan biologie of maatschappijleer worden niet meegenomen in deze rapportage. De docenten die een ander vak geven, gaven voornamelijk aan dat zij vakken als aardrijkskunde, geschiedenis, levensbeschouwing, maatschappijwetenschappen, natuurkunde, natuurkunde, NLT en scheikunde geven.

2.2 Vragenlijst

De conceptvragenlijst voor het onderzoek is in 2021 opgesteld door Rutgers en Sao Aids Nederland. In nauw overleg tussen Rutgers en DUO-Onderwijs is bij de huidige meting een vernieuwde versie van de vragenlijst tot stand gekomen.

2.3 Leeswijzer

In deze rapportage tonen we in hoofdstuk 4 de resultaten van het onderzoek. De meeste resultaten in de grafieken en tabellen zijn waar mogelijk uitgesplitst naar doelgroep (docenten en schoolleiders) en vak (biologie of maatschappijleer) en worden waar mogelijk vergeleken met de resultaten van 2021. In hoofdstuk 3 staan de belangrijkste resultaten weergegeven.

Door afronding kan in grafieken het totaal soms optellen tot 99% of 101%. Bovendien rapporteren wij in overeenkomst met de ISO-richtlijnen niet over groepen kleiner dan 5 respondenten. Hierdoor is het soms niet mogelijk om uitsplitsingen te rapporteren. Indien mogelijk worden in dat geval de resultaten van de totale groep gerapporteerd.

3. Belangrijkste resultaten

Aan het onderzoek, dat is verricht in november-december 2025, hebben 357 docenten biologie, 135 docenten maatschappijleer en 200 schoolleiders in het voortgezet onderwijs deelgenomen.

In deze paragraaf volgen de belangrijkste resultaten.

1. **Op verreweg de meeste scholen (93%) wordt aandacht besteed aan relationele en seksuele vorming.**
Op 7% van de scholen in het voortgezet onderwijs wordt (zo geven de schoolleiders aan) geen aandacht besteed aan relationele en seksuele vorming.
Het gebrek aan ruimte en tijd in het lesprogramma, onvoldoende expertise en het niet kennen van geschikt lesmateriaal worden als redenen daarvoor genoemd.
2. **Docenten besteden met name aandacht aan relationele en seksuele vorming als leerlingen vragen hierover hebben.** Maar ook als er in de reguliere lesmethode aandacht aan wordt besteed en op (min of meer) vaste momenten in het schooljaar.
3. **De mening van docenten over de aandacht die op school wordt besteed aan relationele en seksuele vorming is verdeeld:** circa de helft van de docenten maatschappijleer en ruim twee vijfde van de docenten biologie vinden dat er te weinig aandacht aan wordt besteed. En vijfde van de schoolleiders vindt dat ook.
4. **Bijna twee derde van de docenten (zowel biologie als maatschappijleer) vindt dat er in hun reguliere lesmethode (die zij voor hun vak gebruiken) voldoende aandacht wordt besteed aan de relationele en seksuele vorming van leerlingen.** Naast de mate van aandacht, hebben we docenten ook gevraagd naar de inhoud van hun reguliere lessen: circa 1 op de 7 docenten is (zeer) ontevreden over de wijze waarop in hun reguliere lesmethode aandacht wordt besteed aan relationele en seksuele vorming.
Het gebrek aan aandacht voor relationele en seksuele vorming en de diepgang van de stof (zij vinden dat nu erg oppervlakkig) worden als redenen daarvoor genoemd.
5. **Bijna vier van de tien docenten die in hun lessen aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming maken gebruik van aanvullend lesmateriaal** (aanvullend op hun reguliere lesmethode).
Over het algemeen zijn de docenten (zeer) tevreden over het gebruikte aanvullende lesmateriaal.
6. **Een op de vier scholen doet (soms) mee aan de Week van de Liefde.** De bekendheid en deelname met Week van de Liefde is ten opzichte van 2021 vergroot.
7. **Voor alle voorgelegde onderwerpen geldt dat docenten en schoolleiders het belangrijk vinden dat er op hun school aandacht aan wordt besteed** (op het onderwerp porno na).
Echter lijken lang niet alle onderwerpen daadwerkelijk aan bod te komen. Aan de onderwerpen zoals porno, seksueel plezier, voortplanting en gezinsvorming, voorkomen van onbedoelde zwangerschap en voorkomen van soa's lijken weinig scholen aandacht te besteden.
8. **Onvoldoende ruimte of tijd in het lesprogramma en weerstand bij leerlingen zijn de vaakst door docenten genoemde barrières** bij het lesgeven over relationele en seksuele vorming.
Ongeveer een kwart noemt dat de docenten/zijzelf geen belemmeringen ervaren.

4. Resultaten

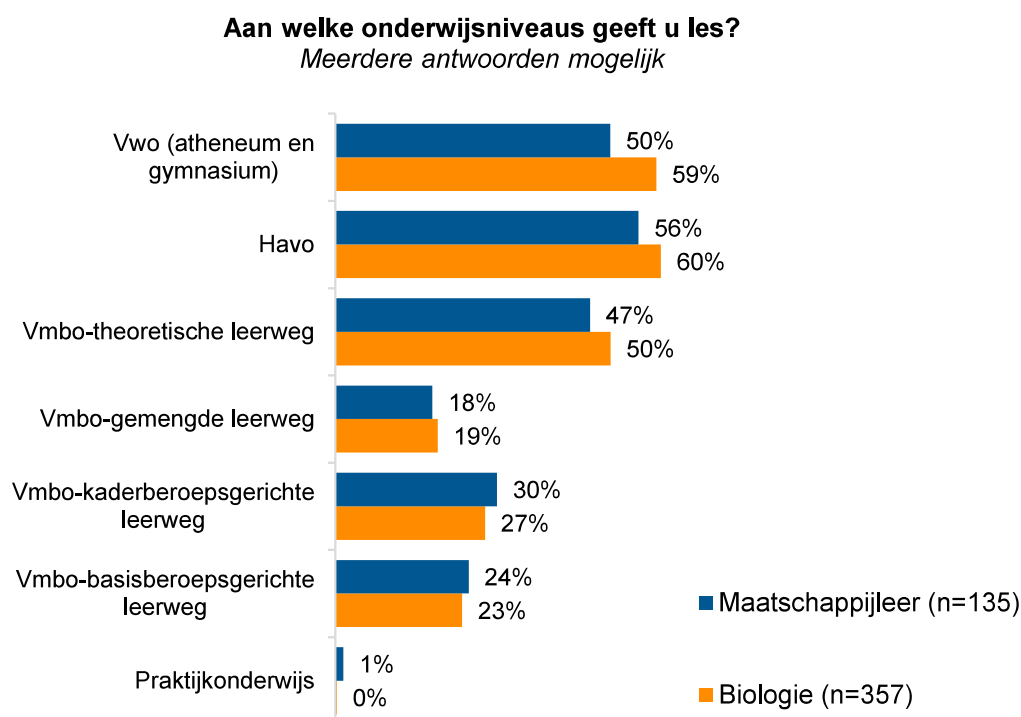
In dit hoofdstuk worden de resultaten van het hoofdstuk besproken. Waar mogelijk worden vergelijkingen gemaakt met het onderzoek uit 2021.

- Verschillen met het onderzoek uit 2021 worden op deze manier weergegeven. De exacte percentages worden tussen haakjes weergegeven met de letters S (wat staat voor schoolleiders), M (wat staat voor docenten Maatschappijleer) en B (wat staat voor docenten Biologie).

NB. De beschreven opvallende verschillen zijn tevens gecontroleerd op significantie. Echter zijn er geen significante verschillen tussen het onderzoek uit 2021 en 2025 gevonden.

4.1 Docenten biologie en maatschappijleer

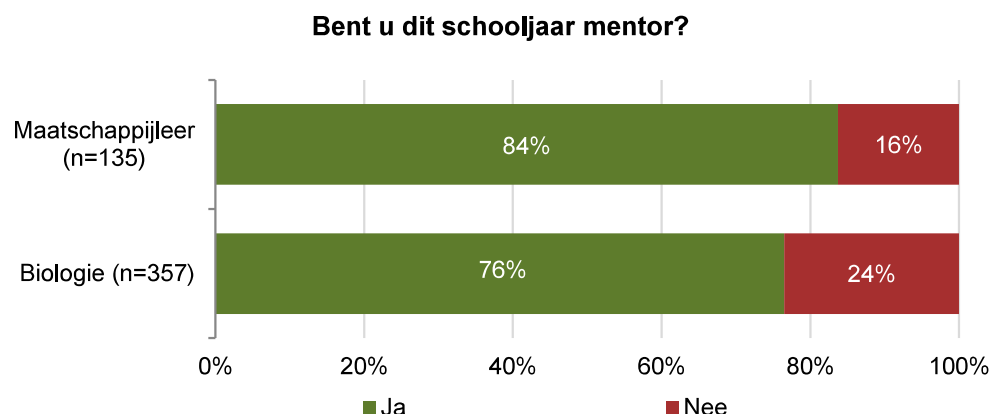
We hebben de docenten biologie en maatschappijleer (n=492) allereerst gevraagd aan welke afdeling/welk onderwijsniveau zij lesgeven. De meeste docenten geven aan dat zij lesgeven aan de afdelingen vwo, havo en vmbo-theoretische leerweg.

<i>Aan welke onderwijsniveaus geeft u les? Meerdere antwoorden mogelijk</i>				
	Onderzoek 2025		Onderzoek 2021	
	Maatschappijleer (n=135)	Biologie (n=357)	Maatschappijleer (n=154)	Biologie (n=356)
Praktijkonderwijs	0%	1%	3%	0%
Vmbo-basisberoepsgerichte leerweg	23%	24%	26%	28%
Vmbo-kaderberoepsgerichte leerweg	27%	30%	31%	33%
Vmbo-gemengde leerweg	19%	18%	18%	24%
Vmbo-theoretische leerweg	50%	47%	49%	49%
Havo	60%	56%	54%	58%
Vwo (atheneum en gymnasium)	59%	50%	52%	56%
Anders	Niet voorgelegd		1%	1%

→ Er zijn geen grote/opvallende verschillen ten opzichte van de vorige meting in 2021.

Ongeveer vier vijfde van de docenten biologie en maatschappijleer geeft aan dit schooljaar ook mentor te zijn.

<i>Bent u dit schooljaar mentor?</i>				
	Onderzoek 2025		Onderzoek 2021	
	Maatschappijleer (n=135)	Biologie (n=357)	Maatschappijleer (n=154)	Biologie (n=356)
Ja	84%	76%	73%	72%
Nee	16%	24%	27%	28%
Totaal	100%	100%	100%	100%

→ In het onderzoek van 2025 zijn er iets meer maatschappijleerdocenten die mentor zijn (84%) dan in het onderzoek van 2021 (73%).

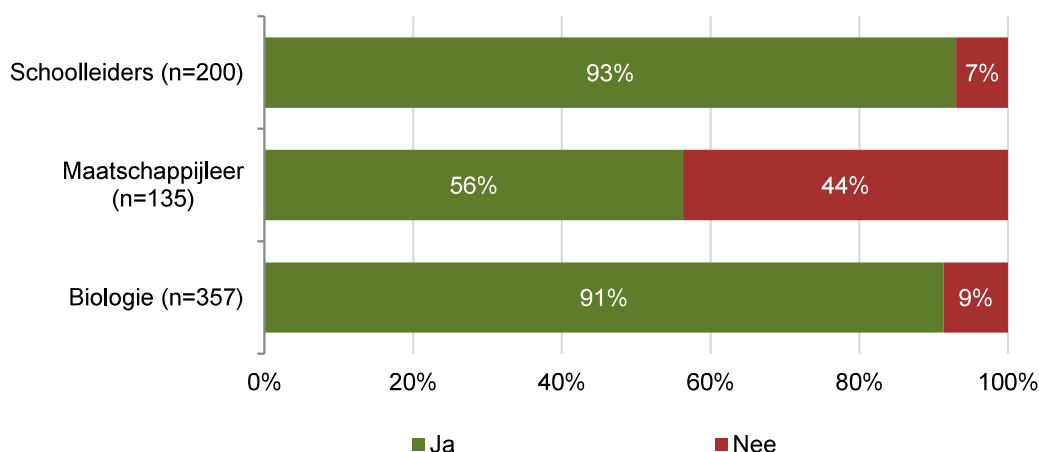
4.2 Aandacht voor relationele en seksuele vorming op school

Belangrijk

We hebben de schoolleiders voornamelijk vragen voorgelegd op schoolniveau (i.c. wordt er op uw school in de lessen aandacht besteed aan relationele en seksuele vorming?) en docenten over hun eigen lessen/lesprogramma (i.c. besteedt u in uw eigen lessen aandacht aan relationele en seksuele vorming?). Dus elke onderzoeksgroep vanuit een ander/passend perspectief.

Een groot deel van de schoolleiders (93%) geeft aan dat er op hun school aandacht wordt besteed aan relationele en seksuele vorming. Negen op de tien (91%) docenten biologie besteedt in de lessen aandacht aan relationele en seksuele vorming. Bij de docenten maatschappijleer ligt dit percentage wat lager; ruim de helft (56%) van hen geeft aan in de lessen aandacht te besteden aan dit onderwerp.

Wordt er op uw school aandacht besteed aan/Besteedt u in uw lessen aandacht aan relationele en seksuele vorming?

Wordt er op uw school aandacht besteed aan/Besteedt u in uw lessen aandacht aan relationele en seksuele vorming?						
	Onderzoek 2025			Onderzoek 2021		
	Schoolleiders (n=200)	Maatschappijleer (n=135)	Biologie (n=357)	Schoolleiders (n=213)	Maatschappijleer (n=154)	Biologie (n=356)
Ja	93%	56%	91%	96%	66%	91%
Nee	7%	44%	9%	4%	34%	9%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

- Maatschappijleerdocenten besteden iets minder aandacht aan relationele en seksuele vorming dan voorheen in 2021 (2021: 66%, 2025: 56%).

Vervolgens hebben we aan de schoolleiders en docenten die geen aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (14 schoolleiders, 59 docenten maatschappijleer en 31 docenten biologie) gevraagd wat hiervoor de redenen zijn.

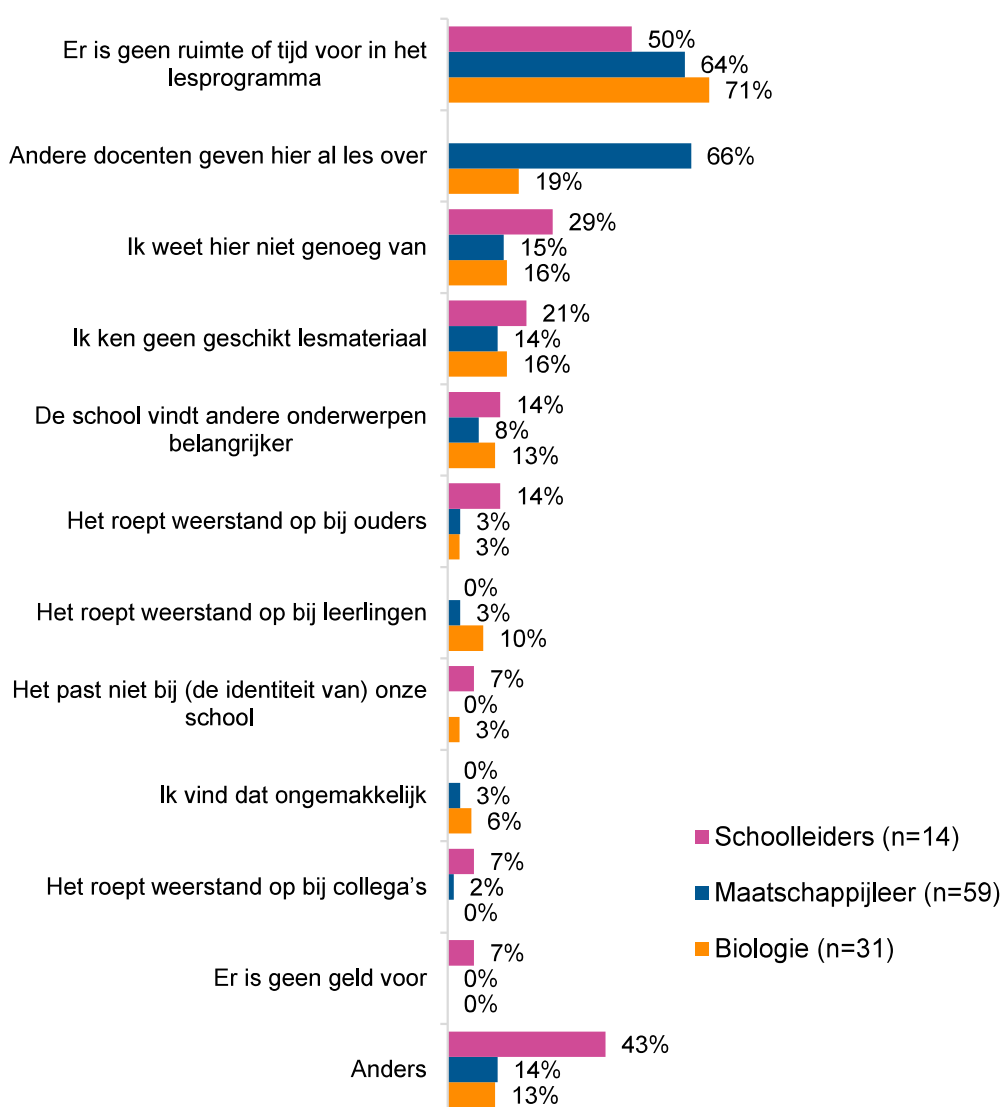
Het gebrek aan ruimte en tijd in het lesprogramma, onvoldoende expertise en het niet kennen van geschikt lesmateriaal zijn hiervoor bij alle doelgroepen belangrijke redenen. Docenten maatschappijleer geven daarnaast vaak aan dat zij geen aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming omdat andere docenten dit doen.

Voor de genoemde redenen bij 'anders, namelijk' waarom op school geen aandacht wordt besteed aan relationele en seksuele vorming verwijzen we naar de separate bijlage met open antwoorden.

Wat is de reden dat uw school geen aandacht besteedt aan relationele en seksuele vorming/dat u geen relationele en seksuele vorming geeft?

Meerdere antwoorden mogelijk

- Indien geen aandacht besteed aan relationele en seksuele vorming -

- In 2025 is het budget in mindere mate een obstakel dan in 2021 (S: 0%, M: 19%, B: 9%).
- In 2021 leek kennis van docenten een obstakel te zijn (S: 56%, M: 57%, B: 34%), in 2025 is dit in mindere mate het geval.
- Ongemakkelijkheden onder docenten is in 2025 afgenomen ten opzichte van 2021 (S: 0%, M: 27%, B: 13%).

- ➔ Weerstand onder maatschappijleerdocenten/-collega's was aanzienlijk minder in 2021 (2021: 19%, 2025: 2%).
- ➔ Bekendheid van het lesmateriaal is in 2025 toegenomen ten opzichte van 2021 (S: 33%, M: 66%, B: 32%, is onbekend met het lesmateriaal).

We hebben de respondenten die geen aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming vervolgens gevraagd of zij hier wel aandacht aan zouden willen geven. Ruim drie vijfde van de schoolleiders (64%) en docenten biologie (65%) en twee vijfde van de docenten maatschappijleer (41%) zou dit wel willen doen. De meest genoemde dingen die hierbij zouden kunnen helpen zijn:

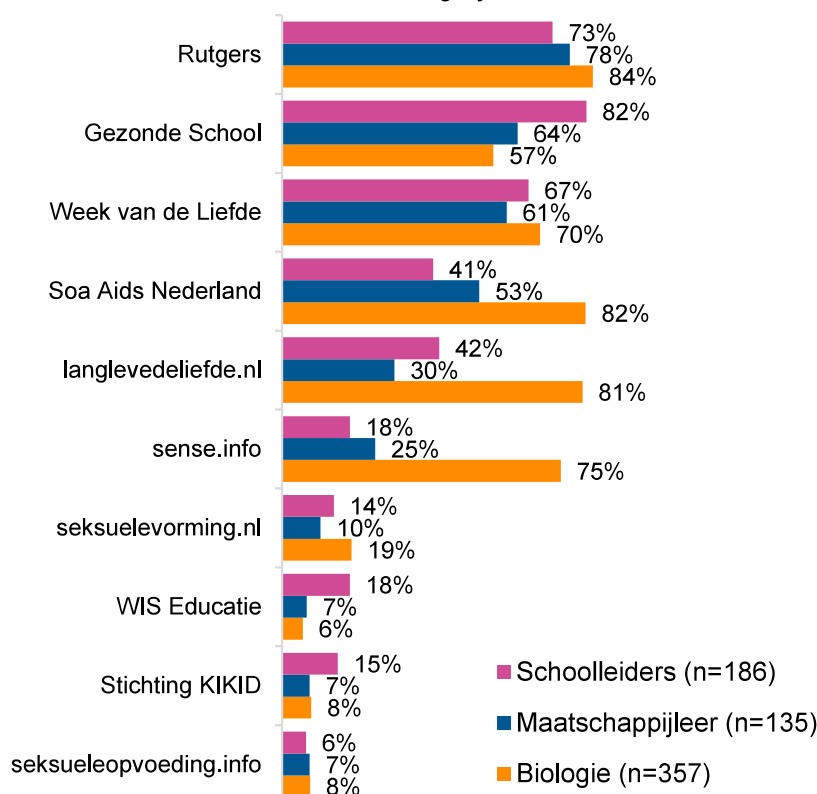
- Een leerlijn;
- Geschikt lesmateriaal;
- Meer lestijd;
- Het opnemen in het curriculum.

<i>Zou u op school/in uw lessen wel aandacht <u>willen</u> geven aan relationele en seksuele vorming?</i>						
	Onderzoek 2025			Onderzoek 2021		
	Schoolleiders (n=14)	Maatschappij leer (n=59)	Biologie (n=31)	Schoolleiders (n=9)	Maatschappij leer (n=52)	Biologie (n=33)
Ja	64%	41%	65%	56%	50%	42%
Nee	36%	59%	35%	44%	50%	58%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Aan alle docenten (onafhankelijk of ze wel of geen aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming) en schoolleiders (die wel aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming) hebben we vervolgens een aantal initiatieven en organisaties voorgelegd en gevraagd of zij hier bekend mee zijn. Rutgers en de Gezonde School hebben de grootste bekendheid onder schoolleiders en docenten maatschappijleer. Docenten biologie zijn het meest bekend met Rutgers, Soa Aids Nederland en langlevedeliefde.nl.

Welke van onderstaande initiatieven/organisaties kent u?

Meerdere antwoorden mogelijk

<i>Welke van onderstaande initiatieven/organisaties kent u? Meerdere antwoorden mogelijk</i>						
	Onderzoek 2025			Onderzoek 2021		
	Schoolleiders (n=186)	Maatschappij leer (n=135)	Biologie (n=357)	Schoolleiders (n=201)	Maatschappij leer (n=139)	Biologie (n=352)
sense.info	18%	25%	75%	12%	25%	68%
seksuelevorming.nl	14%	10%	19%	18%	7%	19%
seksueleopvoeding.info	6%	7%	8%	Niet voorgelegd		
langlevedeliefde.nl	42%	30%	81%	42%	29%	82%
Week van de Liefde	67%	61%	70%	51%	31%	47%
Rutgers	73%	78%	84%	71%	69%	80%
Soa Aids Nederland	41%	53%	82%	44%	42%	74%
WIS Educatie	18%	7%	6%	Niet voorgelegd		
Stichting KIKID	15%	7%	8%	Niet voorgelegd		
Gezonde School	82%	64%	57%	94%	58%	65%

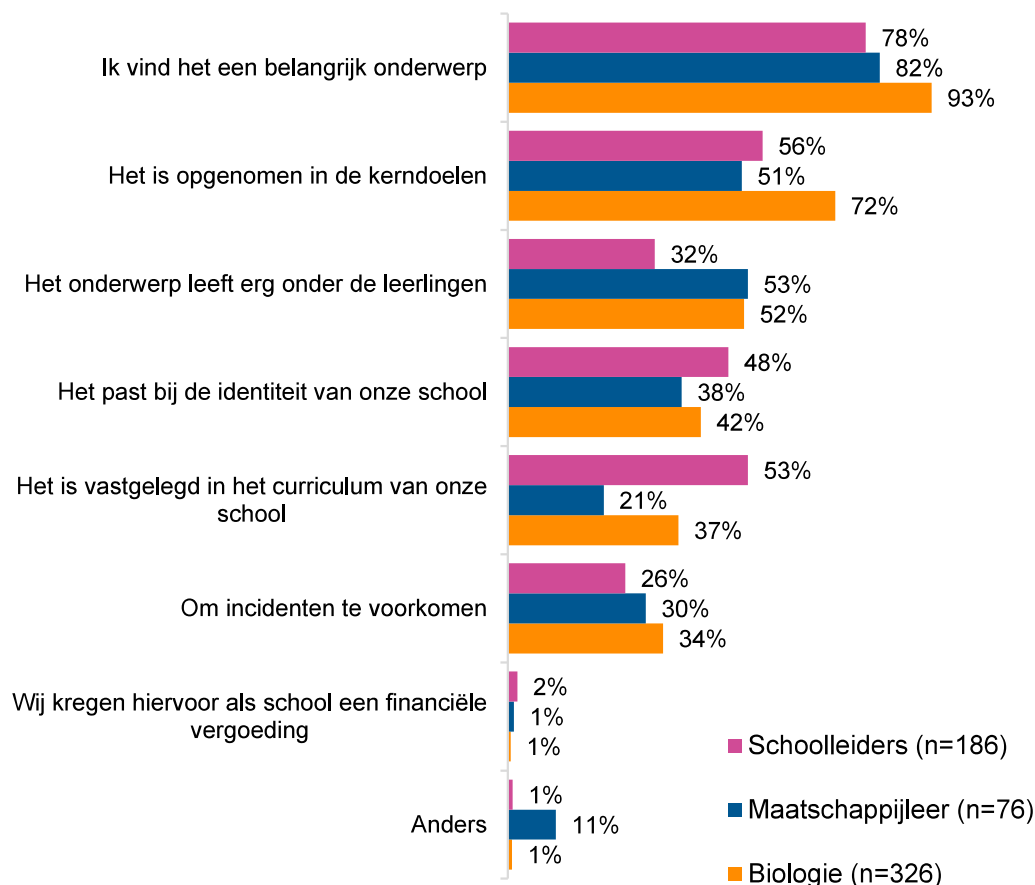
→ De bekendheid van Week van de Liefde is onder alle doelgroepen in 2025 toegenomen ten opzichte van 2021.

De meest genoemde reden om wel aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming is omdat men het een belangrijk onderwerp vindt. Ook geeft een groot deel van de schoolleiders en docenten aan dat het is opgenomen in de kerndoelen.

Wat is de reden dat uw school/u aandacht besteedt aan relationele en seksuele vorming?

Meerdere antwoorden mogelijk

- Indien aandacht wordt besteed aan relationele en seksuele vorming -

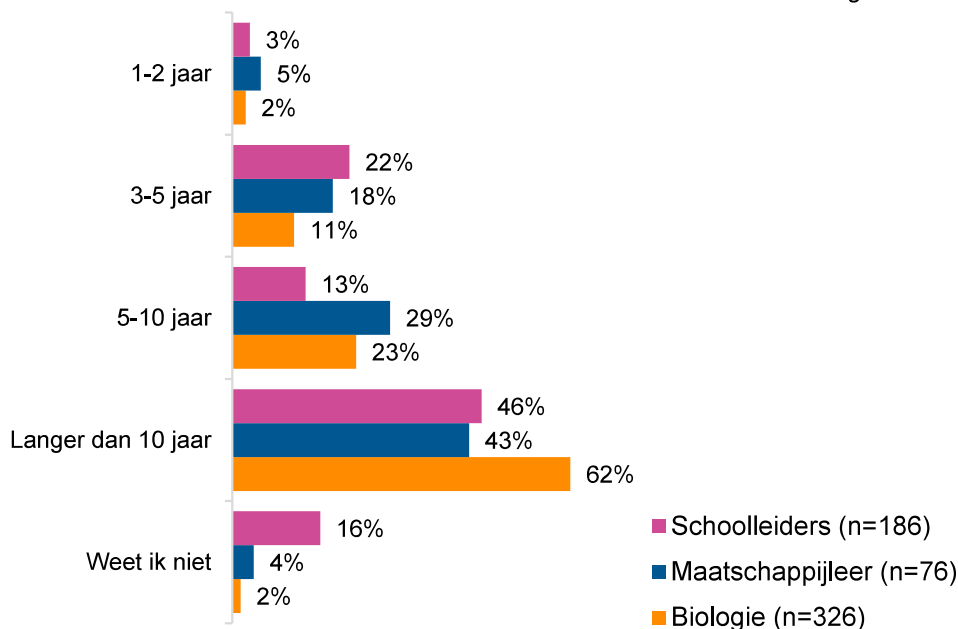
De meest genoemde andere redenen om aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming zijn:

- Het is onderdeel van een vak;
- Het onderwerp komt ongepland voorbij.

Een groot deel van de schoolleiders en docenten die wel aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (n=588) geeft aan al langer dan 10 jaar aandacht te besteden aan dit thema. De docenten biologie besteden gemiddeld het langst aandacht aan relationele en seksuele vorming.

Hoe lang besteedt u (in uw lessen) al aandacht aan relationele en seksuele vorming?

- Indien aandacht wordt besteed aan relationele en seksuele vorming -

<i>Hoe lang besteedt u (in uw lessen) al aandacht aan relationele en seksuele vorming?</i>						
	Onderzoek 2025			Onderzoek 2021		
	Schoolleiders (n=186)	Maatschappijleer (n=76)	Biologie (n=326)	Schoolleiders (n=204)	Maatschappijleer (n=102)	Biologie (n=323)
1-2 jaar	3%	5%	2%	3%	11%	6%
3-5 jaar	22%	18%	11%	15%	25%	15%
5-10 jaar	13%	29%	23%	21%	23%	22%
Langer dan 10 jaar	46%	43%	62%	60%	42%	57%
Weet ik niet	16%	4%	2%	Niet voorgelegd		
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

→ Er zijn geen grote/opvallende verschillen ten opzichte van de vorige meting in 2021.

Aan de docenten die wel aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (n=410 docenten) hebben we gevraagd om aan te geven in welke leerjaren zij aandacht besteden aan dit onderwerp. Hierbij werden alleen de afdelingen en leerjaren getoond waarvan de docenten eerder hebben aangegeven les aan te geven. *Bijvoorbeeld: 67% van de docenten die lesgeven in leerjaar 1 van het praktijkonderwijs besteedt aandacht aan relationele en seksuele vorming.*

<i>In welk leerjaar besteedt u aandacht aan relationele en seksuele vorming?</i>													
Onderzoek 2025							Onderzoek 2021						
	leerjaar 1	leerjaar 2	leerjaar 3	leerjaar 4	leerjaar 5	leerjaar 6		leerjaar 1	leerjaar 2	leerjaar 3	leerjaar 4	leerjaar 5	leerjaar 6
Praktijkonderwijs (n=6)	67%	67%	17%	0%			Praktijkonderwijs (n=5)	80%	60%	20%	40%		
Vmbo-basisberoepsgerichte leerweg (n=94)	15%	50%	62%	35%			Vmbo-basisberoepsgerichte leerweg (n=140)	42%	45%	68%	62%		
Vmbo-kaderberoepsgerichte leerweg (n=110)	15%	40%	65%	40%			Vmbo-kaderberoepsgerichte leerweg (n=163)	43%	44%	61%	62%		
Vmbo-gemengde leerweg (n=67)	18%	40%	61%	42%			Vmbo-gemengde leerweg (n=116)	41%	47%	68%	70%		
Vmbo-theoretische leerweg (n=187)	12%	44%	63%	38%			Vmbo-theoretische leerweg (n=248)	41%	42%	68%	70%		
Havo (n=217)	11%	46%	18%	55%	12%		Havo (n=291)	35%	37%	28%	61%	45%	
Vwo (n=205)	12%	41%	25%	55%	12%	13%	Vwo (n=208)	53%	52%	34%	74%	69%	60%

NB. Bij de interpretatie van de percentages in de bovenbouw dient te worden opgemerkt dat deze voornamelijk betrekking hebben op leerlingen die biologie in hun vakkenpakket hebben.

Vervolgens hebben we aan deze docenten (die wel aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming, n=410) gevraagd om per leerjaar aan te geven om hoeveel lesuren het gemiddeld gaat. Het merendeel van de leerlingen heeft in de bovenbouw geen biologie (meer). Het aantal lesuren voor de bovenbouw geldt alleen voor leerlingen die biologie hebben gekozen.

In de onderstaande tabellen tonen we het gemiddeld aantal uren dat door de docenten is genoemd. Hierbij hebben we alleen de docenten meegenomen die daadwerkelijk een aantal uur hebben ingevuld. Tussen haakjes tonen we de standaarddeviatie (de spreiding ten opzichte van het gemiddelde).

<i>Hoeveel lesuren besteedt u jaarlijks in elk leerjaar aan relationele en seksuele vorming?</i>												
<u>Docenten maatschappijleer</u>												
	Onderzoek 2025						Onderzoek 2021					
	leerjaar 1	leerjaar 2	leerjaar 3	leerjaar 4	leerjaar 5	leerjaar 6	leerjaar 1	leerjaar 2	leerjaar 3	leerjaar 4	leerjaar 5	leerjaar 6
Praktijkonderwijs			30,00 (0,00)				10,50 (13,44)	1,00 (0,00)	2,00 (0,00)	1,00 (0,00)		
Vmbo-basisberoepsgerichte leerweg	5,00 (0,00)	31,00 (50,17)	6,64 (6,15)	4,43 (3,26)			2,33 (1,53)	2,60 (1,14)	1,88 (1,23)	1,94 (1,30)		
Vmbo-kaderberoepsgerichte leerweg	5,00 (0,00)	10,00 (8,66)	5,90 (5,34)	3,83 (2,69)			1,75 (0,96)	3,33 (1,86)	2,00 (1,22)	1,89 (1,08)		
Vmbo-gemengde leerweg	5,00 (0,00)	62,50 (81,32)	6,67 (6,92)	3,40 (1,52)					1,77 (0,83)	1,64 (0,92)		
Vmbo-theoretische leerweg		10,00 (0,00)	5,06 (5,08)	6,00 (6,20)			5,00 (4,63)	2,00 (0,82)	2,59 (2,68)	2,33 (1,09)		
Havo	5,00 (0,00)	4,00 (1,41)	4,50 (2,12)	3,66 (3,76)	4,14 (2,77)		2,50 (0,71)	1,80 (0,84)	1,67 (1,15)	1,85 (0,50)	2,63 (1,19)	
Vwo		4,00 (1,41)	2,20 (0,45)	3,46 (3,44)	3,38 (4,21)	2,67 (2,83)	2,50 (0,71)	2,00 (0,82)	1,67 (1,15)	1,80 (0,50)	2,36 (1,34)	2,80 (1,10)
<u>Docenten biologie</u>												
	Onderzoek 2025						Onderzoek 2021					
	leerjaar 1	leerjaar 2	leerjaar 3	leerjaar 4	leerjaar 5	leerjaar 6	leerjaar 1	leerjaar 2	leerjaar 3	leerjaar 4	leerjaar 5	leerjaar 6
Praktijkonderwijs	2,00 (0,00)	8,00 (0,00)										
Vmbo-basisberoepsgerichte leerweg	6,44 (4,90)	11,05 (6,70)	7,33 (5,61)	8,30 (6,48)			1,78 (0,67)	3,00 (3,65)	3,05 (5,30)	2,64 (1,45)		
Vmbo-kaderberoepsgerichte leerweg	5,09 (4,59)	10,62 (6,65)	8,70 (7,41)	6,15 (5,07)			1,57 (0,51)	2,54 (2,01)	2,42 (0,93)	2,80 (1,49)		
Vmbo-gemengde leerweg	3,67 (2,06)	9,83 (7,14)	6,15 (4,08)	6,38 (4,92)			1,63 (0,52)	2,46 (2,13)	2,55 (1,55)	3,05 (1,65)		
Vmbo-theoretische leerweg	5,76 (5,03)	8,19 (5,63)	6,72 (4,87)	6,02 (4,71)			1,83 (0,62)	2,22 (1,90)	2,51 (1,62)	3,02 (1,62)		
Havo	6,67 (7,88)	9,24 (7,37)	5,94 (4,54)	5,81 (5,73)	3,17 (2,59)		1,57 (0,53)	2,00 (1,00)	1,71 (0,46)	2,54 (0,97)	2,64 (1,29)	
Vwo	6,08 (6,88)	8,28 (7,34)	5,96 (4,66)	5,34 (4,93)	5,42 (3,82)	2,76 (2,31)	1,78 (0,44)	2,03 (1,09)	1,61 (0,50)	2,22 (0,82)	1,70 (0,82)	2,11 (0,93)

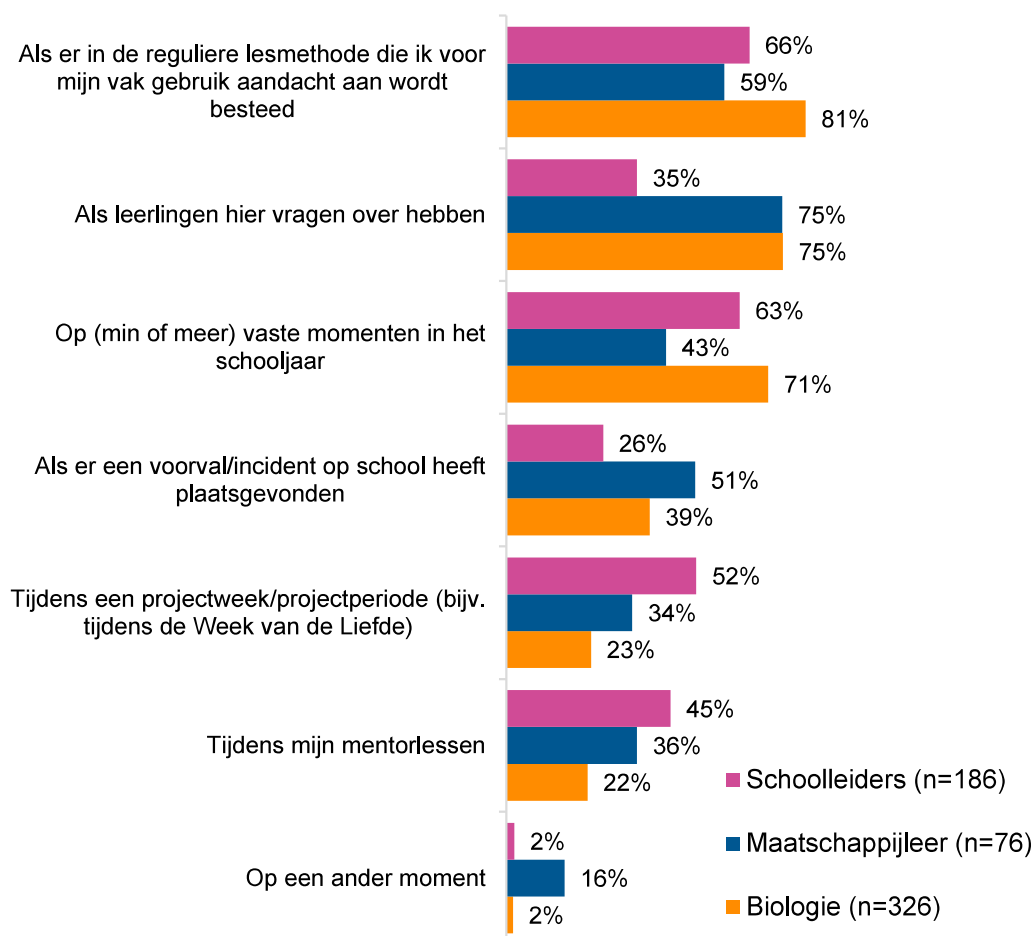
<i>Hoeveel lesuren besteedt u jaarlijks in elk leerjaar aan relationele en seksuele vorming?</i>						
<u>Docenten maatschappijleer</u>						
	Onderzoek 2025					
	leerjaar 1	leerjaar 2	leerjaar 3	leerjaar 4	leerjaar 5	leerjaar 6
Praktijkonderwijs en vmbo	5,00 (0,00)	29,09 (45,32)	6,31 (6,31)	4,78 (4,71)		
Havo en vwo	5,00 (0,00)	4,00 (1,15)	2,86 (1,46)	3,57 (3,59)	3,78 (3,49)	2,67 (2,83)
<u>Docenten biologie</u>						
	Onderzoek 2025					
	leerjaar 1	leerjaar 2	leerjaar 3	leerjaar 4	leerjaar 5	leerjaar 6
Praktijkonderwijs en vmbo	5,29 (4,46)	9,50 (6,34)	7,17 (5,57)	6,51 (5,17)		
Havo en vwo	6,36 (7,28)	8,80 (7,35)	5,95 (4,58)	5,51 (5,34)	4,29 (3,39)	2,76 (2,31)

De schoolleiders en docenten die hebben aangegeven wel aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming (n=588) hebben we daarnaast gevraagd wanneer zij dit doen. Een groot deel van de schoolleiders en docenten geeft aan dit te doen wanneer er in de reguliere lesmethode aandacht aan wordt besteed. Ook geeft een groot deel van de schoolleiders en docenten aan dat er aandacht aan het onderwerp wordt besteed als er vragen komen van leerlingen op dit terrein.

Wanneer besteedt uw school/u in uw lessen aandacht aan relationele en seksuele vorming?

Meerdere antwoorden mogelijk

- Indien aandacht wordt besteed aan relationele en seksuele vorming -

De meest genoemde andere momenten wanneer aandacht wordt besteed relationele en seksuele vorming zijn:

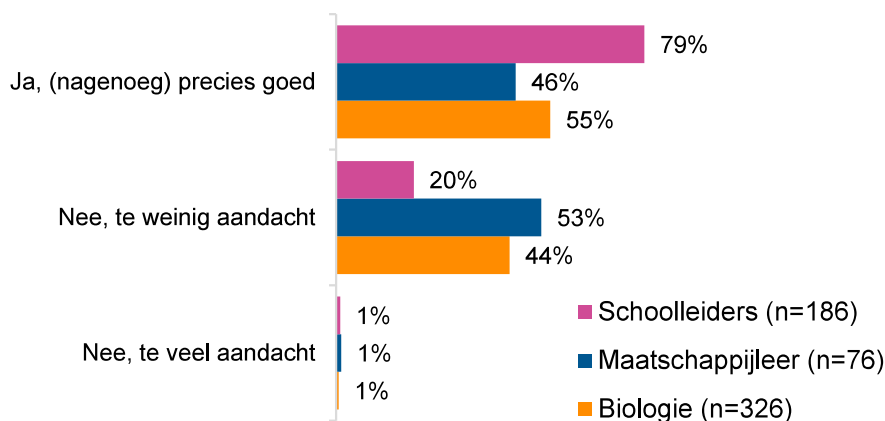
- Rond Paarse vrijdag;
- Wanneer er een actuele gebeurtenis is;
- Wanneer een onderwerp van het vak daarbij aansluit.

➔ Onder schoolleiders is er ten opzichte van 2021 een daling te zien in de percentages bij de antwoordoptie 'Als leerlingen hier vragen over hebben', namelijk 59% in 2021 naar 35% in 2025.

Wanneer besteedt uw school/u in uw lessen aandacht aan relationele en seksuele vorming? Meerdere antwoorden mogelijk						
	Onderzoek 2025			Onderzoek 2021		
	Schoolleiders (n=186)	Maatschappij leer (n=76)	Biologie (n=326)	Schoolleiders (n=204)	Maatschappij leer (n=102)	Biologie (n=323)
Op (min of meer) vaste momenten in het schooljaar	63%	43%	71%	88% ¹	80%	96%
Als er in de reguliere lesmethode die ik voor mijn vak gebruik aandacht aan wordt besteed	63%	58%	81%			
Tijdens een projectweek/projectperiode (bijv. tijdens de Week van de Liefde)	51%	34%	22%	47%	29%	25%
Als leerlingen hier vragen over hebben ²	35%	75%	75%	59%	75%	82%
Als er een voorval/incident op school heeft plaatsgevonden	26%	50%	39%	43%	52%	56%
Tijdens (mijn) mentorlessen	45%	36%	22%	57%	35%	34%
Op een ander moment	6%	21%	5%	14%	16%	7%

De meerderheid van de schoolleiders (79%) is tevreden over de aandacht die op hun school wordt besteed aan de relationele en seksuele vorming van leerlingen. Ongeveer de helft van de docenten maatschappijleer (53%) en docenten biologie (44%) geeft echter aan dat er te weinig aandacht aan wordt besteed. Slechts een enkeling vindt dat er te veel aandacht aan het thema wordt besteed.

Bent u tevreden over de hoeveelheid aandacht die op uw school wordt besteed aan de relationele en seksuele vorming van de leerlingen?
- Indien aandacht wordt besteed aan relationele en seksuele vorming -

¹ In 2021 zijn deze opties gecombineerd voorgelegd: Op (min of meer) vaste momenten in het schooljaar en dan met name als er in de reguliere lesmethode die ik voor mijn vak gebruik aandacht aan wordt besteed

² In 2021 was de verwoording: Als er vragen komen van de leerlingen op dit terrein

<i>Bent u tevreden over de hoeveelheid aandacht die op uw school wordt besteed aan de relationele en seksuele vorming van de leerlingen?</i>						
	Onderzoek 2025			Onderzoek 2021		
	Schoolleiders (n=186)	Maatschappij leer (n=76)	Biologie (n=326)	Schoolleiders (n=204)	Maatschappij leer (n=102)	Biologie (n=323)
Nee, te veel aandacht	1%	1%	1%	0%	1%	1%
Ja, (nagenoeg) precies goed	79%	46%	55%	70%	56%	39%
Nee, te weinig aandacht	20%	53%	44%	26%	37%	50%
Anders	Niet voorgelegd			4%	7%	10%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

- ➔ Maatschappijleerdocenten zijn ten opzichte van 2021 minder tevreden over de hoeveelheid aandacht die op de school wordt besteed aan relationele en seksuele vorming van leerlingen.
- ➔ Biologiedocenten zijn daarentegen ten opzichte van 2021 meer tevreden met de hoeveelheid aandacht die wordt besteed aan de relationele en seksuele vorming van leerlingen.

De meest gegeven toelichtingen van docenten die de hoeveelheid aandacht (nagenoeg) precies goed vinden, zijn:

- Er zijn specifieke lessen over dit onderwerp;
- Binnen vakken wordt aandacht besteedt aan het onderwerp;
- Er is binnen het lesprogramma niet meer ruimte;
- Het is moeilijk om de aandacht van leerlingen te behouden.

De meest gegeven toelichtingen van schoolleiders die de hoeveelheid aandacht (nagenoeg) precies goed vinden, zijn:

- Het is lastig in te schatten of er voldoende aandacht wordt besteed aan relationele en seksuele vorming van leerlingen;
- Er zijn specifieke projecten/momenten voor;
- Het komt aan bod bij bepaalde vakken;
- Het wordt besproken wanneer het nodig is.

De meest gegeven toelichtingen van docenten die de hoeveelheid aandacht te weinig vinden, zijn:

- Biologie is een keuzevak, dus krijgt niet elke leerling dezelfde informatie;
- Het is geen vast onderdeel/ te weinig tijd voor in het curriculum;
- Er is weinig kennis over bij de leerlingen;
- Sommige collega's vinden het lastig om te behandelen.

De meest gegeven toelichtingen van schoolleiders die de hoeveelheid aandacht te weinig vinden, zijn:

- Het wordt bij weinig vakken behandeld;
- Het verschilt per klas hoeveel aandacht er aan wordt besteed;
- De samenleving verandert, waardoor aandacht belangrijk is.

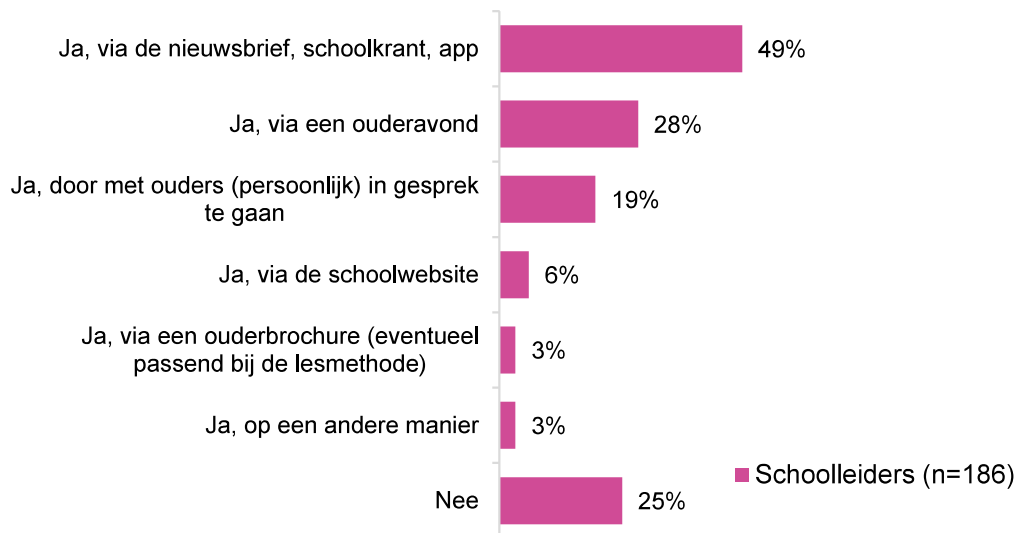
Voor een volledig overzicht van de gegeven toelichtingen verwijzen we naar de separate bijlage.

Aan de schoolleiders is gevraagd of ouders betrokken worden bij relationele en seksuele vorming. Bijna de helft van de schoolleiders (49%) geeft aan dat ouders betrokken worden via de nieuwsbrief, schoolkrant en/of app. Een kwart (25%) geeft aan dat ouders niet betrokken worden.

Worden ouders van uw leerlingen betrokken bij relationele en seksuele vorming?

Meerdere antwoorden mogelijk

- Indien aandacht wordt besteed aan relationele en seksuele vorming -

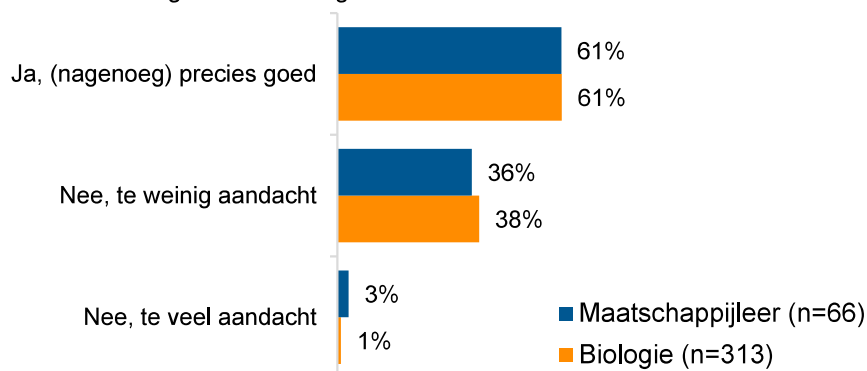
De meest genoemde redenen dat ouders niet betrokken worden bij relationele en seksuele vorming zijn:

- Dit wordt al in de les wordt behandeld;
- Taalbarrière/cultuurverschillen.

De overgrote meerderheid van de docenten maatschappijleer (87%) en biologie (96%) maakt gebruik van een lesmethode voor het vak/de vakken waarin ze lesgeven.

Ongeveer drie vijfde van de docenten die aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming en gebruikmaken van een lesmethode (n=379) is tevreden over de aandacht die in deze lesmethode wordt besteed aan de relationele en seksuele vorming van de leerlingen (61%). Ruim een derde van de docenten (36% van de docenten maatschappijleer en 38% van de docenten biologie) vindt dat er te weinig aandacht aan wordt besteed.

Bent u tevreden over de hoeveelheid aandacht die in deze lesmethode(n) wordt besteed aan relationele en seksuele vorming?
- Indien gebruik wordt gemaakt van een lesmethode -

Bent u tevreden over de hoeveelheid aandacht die <u>in deze lesmethode(n)</u> wordt besteed aan relationele en seksuele vorming?				
	Onderzoek 2025		Onderzoek 2021	
	Maatschappijleer (n=66)	Biologie (n=313)	Maatschappijleer (n=102)	Biologie (n=323)
Nee, te veel aandacht	3%	1%	1%	0%
Ja, (nagenoeg) precies goed	61%	61%	46%	46%
Nee, te weinig aandacht	36%	38%	47%	48%
Anders	Niet voorgelegd		6%	6%
Totaal	100%	100%	100%	100%

→ Er is een lichte verschuiving te zien van docenten die kiezen voor 'Ja, (nagenoeg) precies goed' ten opzichte van 2021.

De meest gegeven toelichtingen van docenten die de hoeveelheid aandacht (nagenoeg) precies goed vinden, zijn:

- Ik vul het zelf aan met extra materiaal/onderwerpen;
- De methode helpt met het bespreekbaar maken van de onderwerpen.

De meest gegeven toelichtingen van docenten die de hoeveelheid aandacht te weinig vinden, zijn:

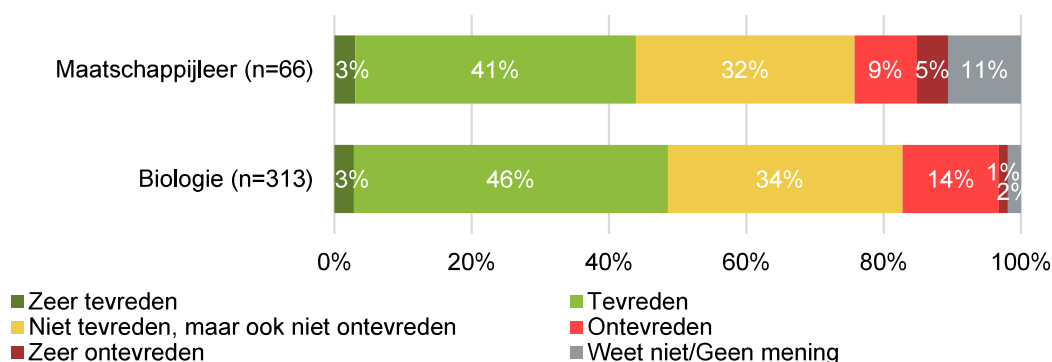
- Er is maar heel weinig te lezen in de methode;
- Er wordt niet genoeg de diepte in gegaan;
- Er is alleen aandacht voor de biologische/technische aspecten;
- Het biedt geen handvatten voor gesprekken.

4.3 Implementatie van het thema relationele en seksuele vorming

We hebben de docenten die aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming en gebruikmaken van een lesmethode (n=379) tevens gevraagd of ze tevreden zijn over de inhoud die in deze lesmethode(n) gaat over relationele en seksuele vorming. Ruim twee vijfde van de docenten is (zeer) tevreden over de wijze waarop hier aandacht aan wordt besteed in de reguliere lesmethode. Ongeveer een derde van de docenten is hier niet tevreden over, maar ook niet ontevreden. 14% van de docenten is (zeer) ontevreden over de wijze waarop er aandacht aan wordt besteed.

Bent u tevreden over de inhoud die in deze lesmethode(n) gaat over relationele en seksuele vorming?

- Indien gebruik wordt gemaakt van een lesmethode -

Bent u tevreden over de inhoud die in deze lesmethode(n) gaat over relationele en seksuele vorming? ³				
	Onderzoek 2025		Onderzoek 2021	
	Maatschappijleer (n=66)	Biologie (n=313)	Maatschappijleer (n=102)	Biologie (n=323)
Zeer tevreden	3%	3%	1%	2%
Tevreden	41%	46%	36%	37%
Niet tevreden, maar ook niet ontevreden	32%	34%	36%	39%
Ontevreden	9%	14%	16%	16%
Zeer ontevreden	5%	1%	4%	3%
Weet niet/Geen mening	11%	2%	Niet voorgelegd	
Anders	Niet voorgelegd		7%	1%
Totaal	100%	100%	100%	100%

→ Er zijn geen grote/opvallende verschillen ten opzichte van de vorige meting in 2021.

De meest gegeven toelichtingen van docenten die (zeer) tevreden zijn over de inhoud, zijn:

- De inhoud is feitelijk goed;
- Goede basis voor de les;
- Redelijk actueel.

³ In 2021 was de verwoording: Bent u tevreden over de wijze waarop in uw reguliere lesmethode (die u voor uw vak gebruikt) aandacht wordt besteed aan relationele en seksuele vorming? Dus met andere woorden over 'de inhoud'.

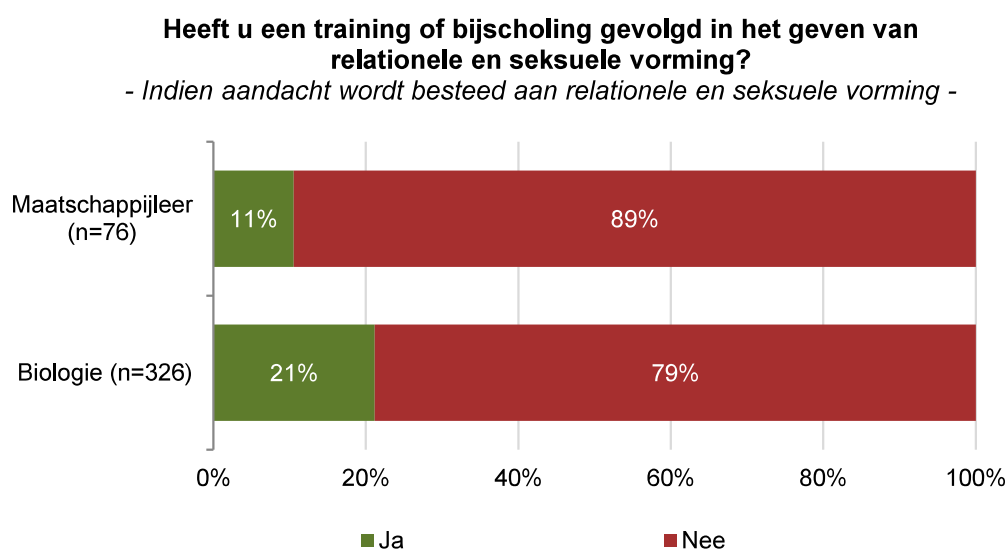
De meest gegeven toelichtingen van docenten die niet tevreden, maar ook niet ontevreden zijn over de inhoud, zijn:

- Het is slechts een basis waaraan nog dingen moeten worden toegevoegd;
- Het is voornamelijk een technische uitleg.

De meest gegeven toelichtingen van docenten die (zeer) ontevreden zijn over de inhoud, zijn:

- Weinig aandacht voor relationele en seksuele vorming;
- Het is erg oppervlakkig.

Ongeveer één op 10 docenten maatschappijleer (11%) en één op de vijf docenten biologie (21%) heeft een training of bijscholing gevolgd in het geven van relationele en seksuele vorming.

De instanties waarbij het vaakst een training of bijscholing zijn gevolgd, zijn:

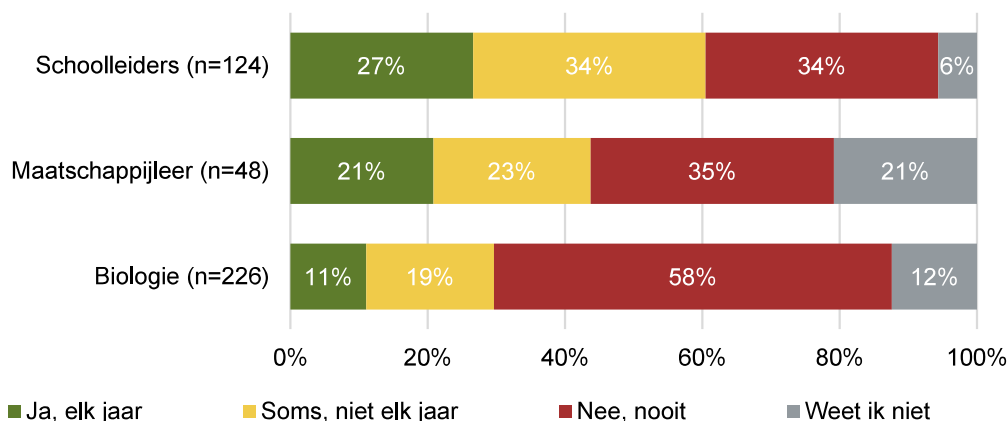
- Blootnodig;
- GGD;
- Lang leve de liefde;
- Binnen opleiding;
- NIBI-conferentie;
- WIS-educatie.

Ruim een kwart van de schoolleiders (27%), ongeveer een vijfde van de docenten maatschappijleer (21%) en ongeveer een tiende van de docenten biologie (11%) die bekend zijn met de Week van de Liefde geeft aan dat hun school elk jaar meedoet.

Als we kijken naar alle respondenten samen, geeft 12% aan dat hun school elk jaar meedoet met de Week van de Liefde en 16% doet soms mee.

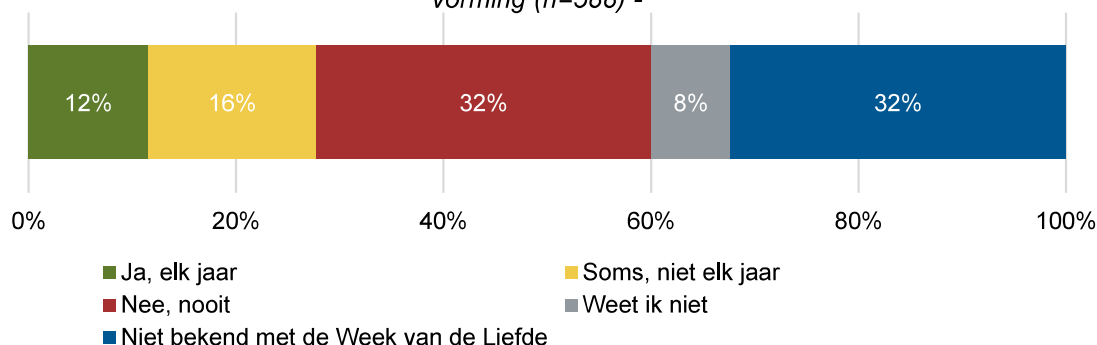
Doet uw school mee aan de Week van de Liefde?

- Indien bekend met de Week van de Liefde -

Doet uw school mee aan de Week van de Liefde?

- Alle respondenten die aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (n=588) -

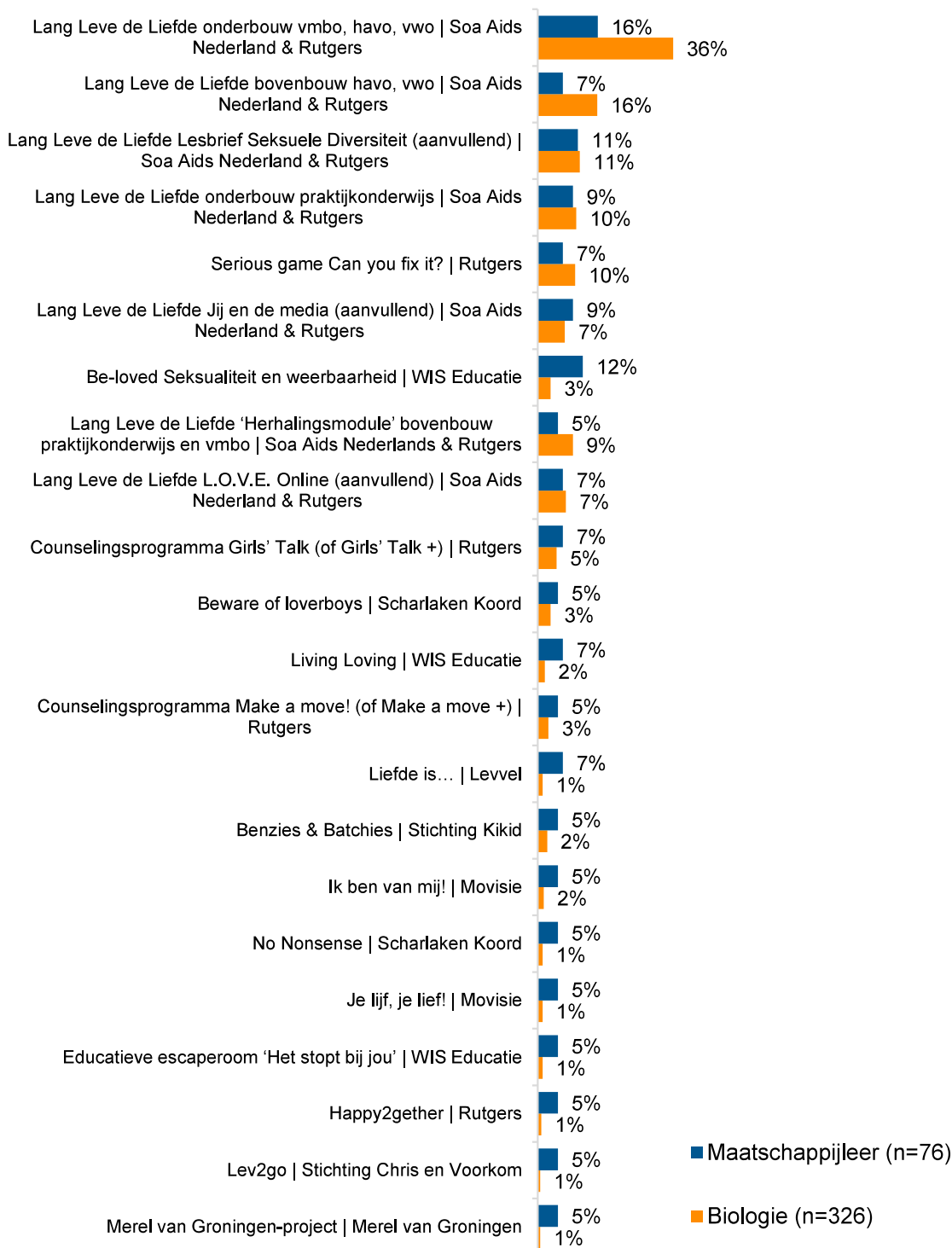
Doet uw school mee aan de Week van de Liefde?		
	Onderzoek 2025	Onderzoek 2021
	Alle respondenten die aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (n=588)	Alle respondenten die aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (n=692)
Ja, elk jaar	12%	5%
Soms, niet elk jaar	16%	13%
Nee, nooit	32%	17%
Weet ik niet	8%	5%
Niet bekend met de Week van de Liefde	32%	60%
Totaal	100%	100%

- ➔ De bekendheid met 'Week van de Liefde' is vergroot ten opzichte van 2021.
- ➔ Deelname aan 'Week van de Liefde' is ten opzichte van 2021 ook iets vergroot.

Daarnaast hebben we aan de docenten die wel aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (n=379) gevraagd om aan te geven of zij of hun collega's gebruikmaken van een aantal voorgelegde lesmaterialen op dit gebied. De aanvullende materialen van Lang Leve de Liefde worden over het algemeen het meest gebruikt door de docenten, en dan voornamelijk door de docenten biologie (36%).

Kunt u aangeven of u en/of uw collega's deze materialen gebruiken?

- Percentage docenten (inclusief collega's) dat gebruikmaakt van de materialen -

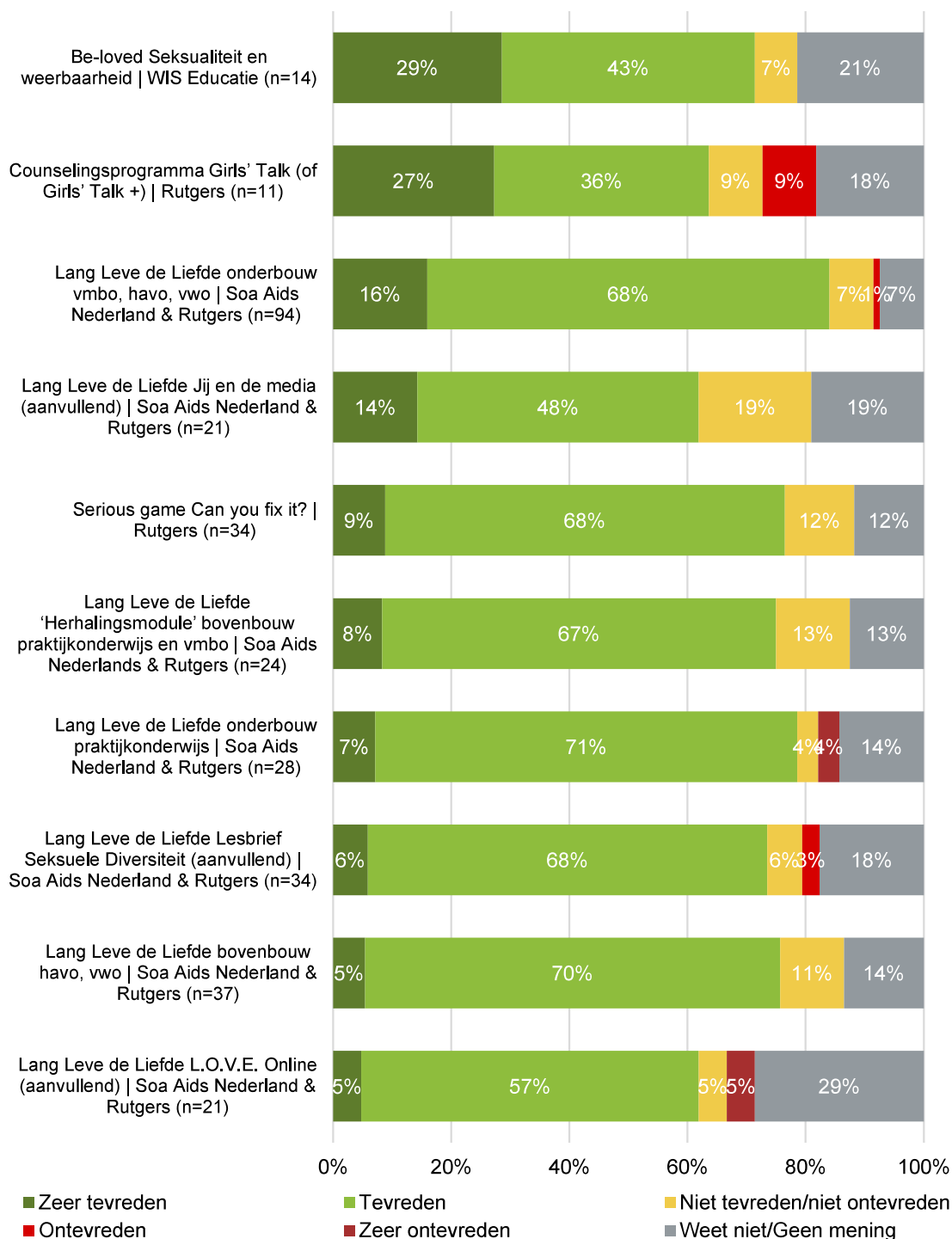
Kunt u aangeven of u en/of uw collega's deze materialen gebruiken? - Percentage docenten (inclusief collega's) dat gebruikmaakt van de materialen -				
	Onderzoek 2025		Onderzoek 2021	
	Maatschappij leer (n=76)	Biologie (n=326)	Maatschappij leer (n=102)	Biologie (n=323)
Lang Leve de Liefde onderbouw vmbo, havo, vwo Soa Aids Nederland & Rutgers	16%	36%	15%	43%
Lang Leve de Liefde onderbouw praktijkonderwijs Soa Aids Nederland & Rutgers	9%	10%	6%	16%
Lang Leve de Liefde bovenbouw havo, vwo Soa Aids Nederland & Rutgers	7%	16%	5%	14%
Lang Leve de Liefde 'Herhalingsmodule' bovenbouw praktijkonderwijs en vmbo Soa Aids Nederlands & Rutgers	5%	9%	5%	8%
Lang Leve de Liefde Lesbrieven Seksuele Diversiteit (aanvullend) Soa Aids Nederland & Rutgers	11%	11%	11%	13%
Lang Leve de Liefde L.O.V.E. Online (aanvullend) Soa Aids Nederland & Rutgers	7%	7%	5%	11%
Lang Leve de Liefde Jij en de media (aanvullend) Soa Aids Nederland & Rutgers	9%	7%	4%	9%
Be-loved Seksualiteit en weerbaarheid WIS Educatie	12%	3%	4%	4%
Living Loving WIS Educatie	7%	2%	2%	2%
Educatieve escaperoom 'Het stopt bij jou' WIS Educatie	5%	1%	3%	3%
Serious game Can you fix it? Rutgers	7%	10%	5%	11%
Counselingsprogramma Girls' Talk (of Girls' Talk +) Rutgers	7%	5%	1%	3%
Counselingsprogramma Make a move! (of Make a move +) Rutgers	5%	3%	1%	1%
Happy2gether Rutgers	5%	1%	Niet voorgelegd	
Je lijf, je lief! Movisie	5%	1%	7%	3%
Ik ben van mij! Movisie	5%	2%	2%	1%
No Nonsense Scharlaken Koord	5%	1%	3%	2%
Beware of loverboys Scharlaken Koord	5%	3%	Niet voorgelegd	
Liefde is... Levvel	7%	1%	3%	3%
Merel van Groningen-project Merel van Groningen	5%	1%	1%	2%
Benzies & Batchies Stichting Kikid	5%	2%	Niet voorgelegd	
Lev2go Stichting Chris en Voorkom	5%	1%	Niet voorgelegd	

→ Er zijn geen grote/opvallende verschillen ten opzichte van de vorige meting in 2021.

4.4 Inhoud van lessen over relationele en seksuele vorming

Aan de docenten die gebruik hebben gemaakt van één of meerdere van de aanvullende lesmaterialen (n=145) hebben we gevraagd of ze tevreden zijn over de inhoud van dit aanvullende lesmateriaal ten aanzien van relationele en seksuele vorming. Over het algemeen zijn de docenten (zeer) tevreden over het gebruikte aanvullende lesmateriaal. In onderstaande grafiek is alleen lesmateriaal gerapporteerd waar tien of meer scholen gebruik van maken.

Bent u tevreden over de inhoud van dit aanvullende lesmateriaal ten aanzien van relationele en seksuele vorming?
- Indien gebruik wordt gemaakt van het materiaal -

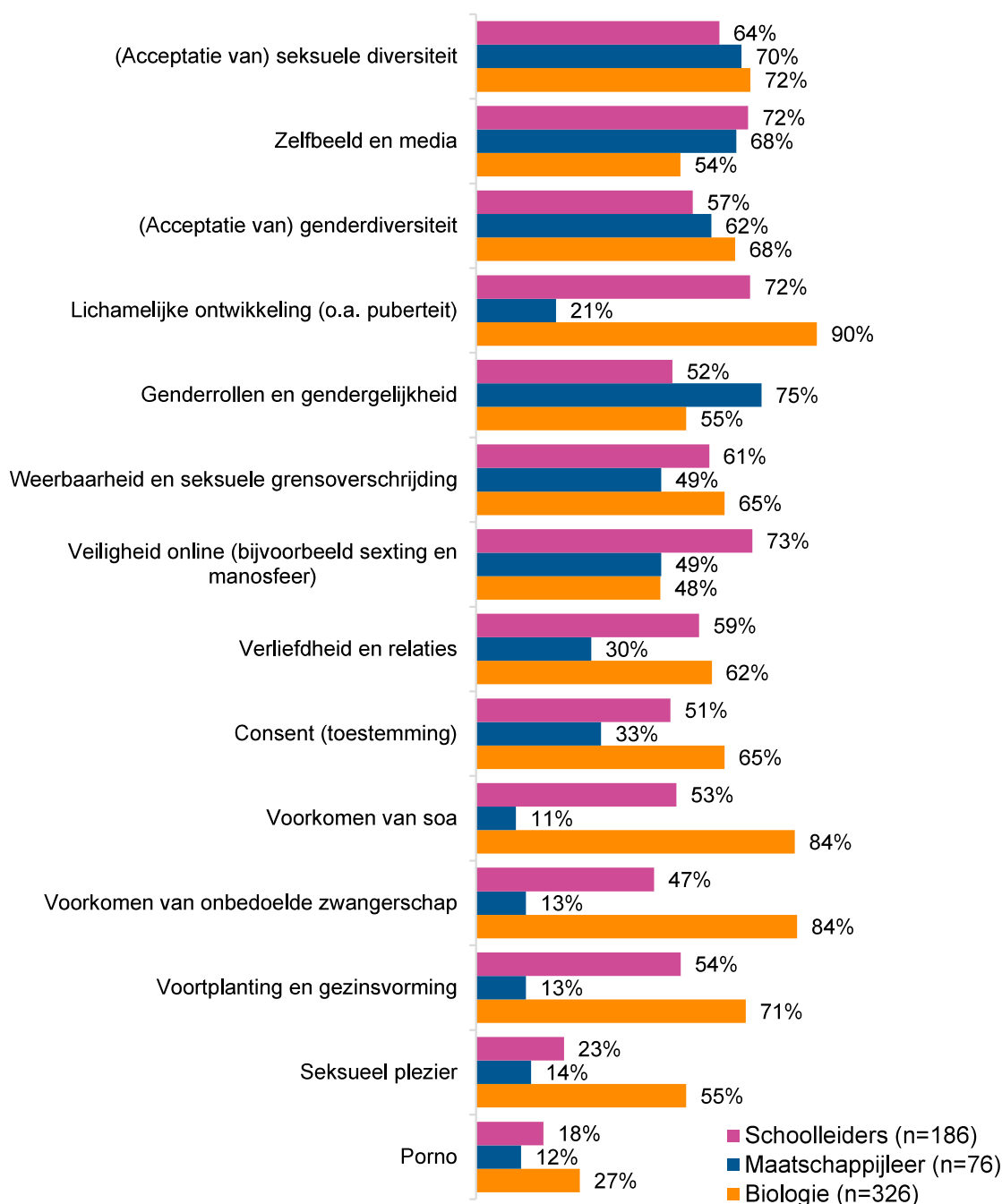

We hebben de schoolleiders en docenten die aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (n=588) ook gevraagd in welke mate de verschillende onderwerpen op dit gebied op hun school/tijdens hun lessen aan de orde komen.

Volgens schoolleiders worden de onderwerpen veiligheid online (73%) en lichamelijke ontwikkeling (72%) het vaakst op school behandeld. Docenten biologie geven aan dat ze in hun lessen voornamelijk aandacht besteden aan de onderwerpen lichamelijke ontwikkeling (90%), voorkomen van soa (84%) en voorkomen van onbedoelde zwangerschap (84%). Docenten maatschappijleer geven relatief vaak aan dat ze de onderwerpen genderrollen en gendergelijkheid (75%), (acceptatie van) seksuele diversiteit (70%) en zelfbeeld en media (68%) vaak behandelen.

In welke mate komen de onderstaande onderwerpen op uw school/tijdens uw lessen relationele en seksuele vorming aan de orde?

- Percentage respondenten dat hier regelmatig of vaak aandacht aan besteed -

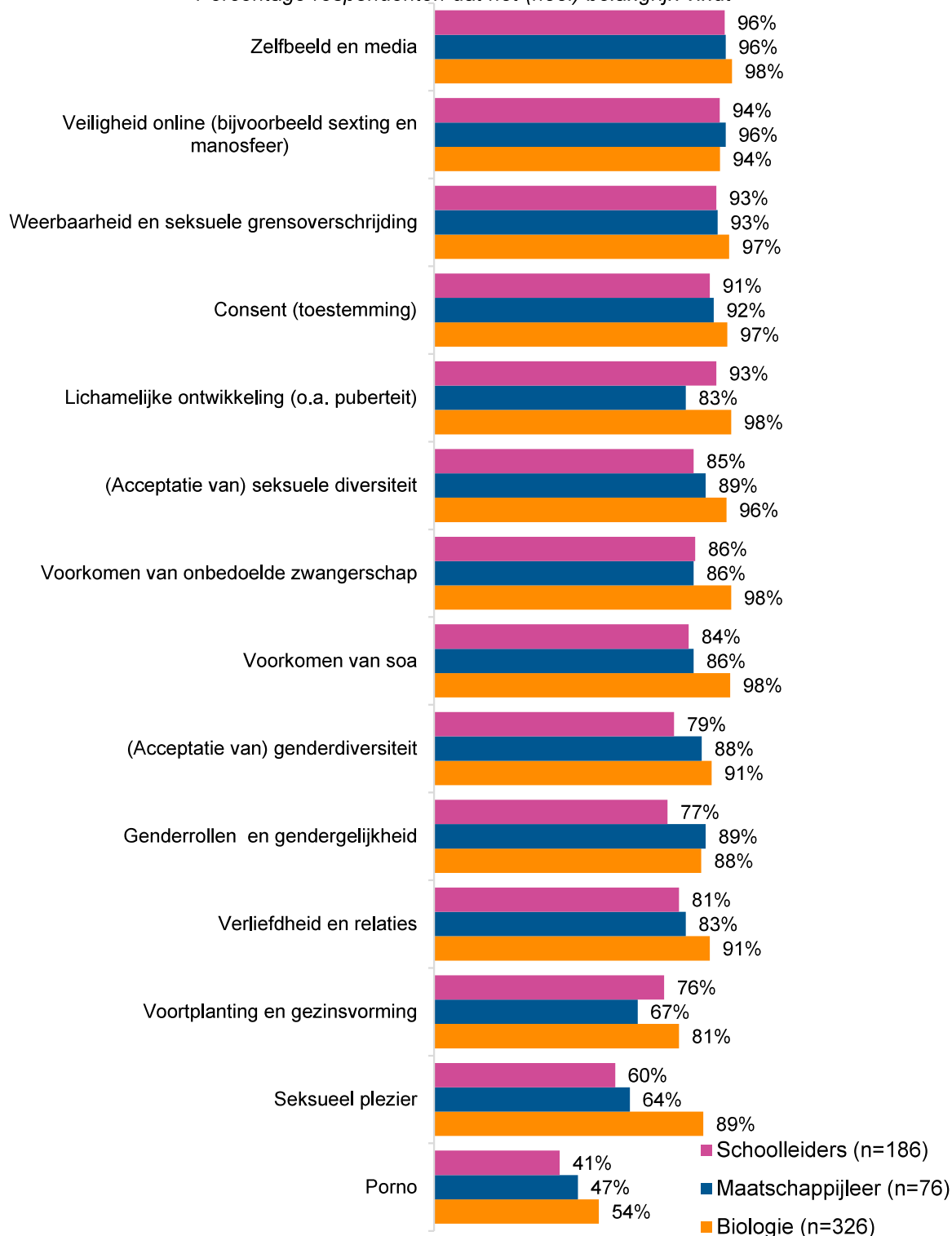
In welke mate komen de onderstaande onderwerpen op uw school/tijdens uw lessen relationele en seksuele vorming aan de orde? - Percentage respondenten dat hier regelmatig of vaak aandacht aan besteed -						
	Onderzoek 2025			Onderzoek 2021		
	Schoolleiders (n=186)	Maatschappij leer (n=76)	Biologie (n=326)	Schoolleiders (n=204)	Maatschappij leer (n=102)	Biologie (n=323)
Lichamelijke ontwikkeling (o.a. puberteit)	72%	21%	90%	81%	27%	84%
Zelfbeeld en media	72%	68%	54%	75%	74%	55%
Verliefdheid en relaties	59%	30%	62%	63%	33%	59%
(Acceptatie van) seksuele diversiteit	64%	70%	72%	68%	73%	75%
(Acceptatie van) genderdiversiteit	57%	62%	68%	58%	63%	66%
Genderrollen en gendergelijkheid	52%	75%	55%	48%	62%	54%
Seksueel plezier	23%	14%	55%	22%	14%	52%
Voorkomen van onbedoelde zwangerschap	47%	13%	84%	64%	18%	85%
Voorkomen van soa	53%	11%	84%	62%	16%	84%
Voortplanting en gezinsvorming	54%	13%	71%	69%	15%	71%
Weerbaarheid en seksuele grensoverschrijding	61%	49%	65%	62%	43%	56%
Consent (toestemming)	51%	33%	65%	43%	26%	51%
Veiligheid online (bijvoorbeeld sexting en manosphere)	73%	49%	48%	72%	47%	49%
Porno	18%	12%	27%	Niet voorgelegd		

- ➔ Aandacht voor het onderwerp 'voorkomen van onbedoelde zwangerschap' is onder schoolleiders afgenomen sinds 2021.
- ➔ Hetzelfde geldt voor de aandacht voor het onderwerp 'voortplanting en gezinsvorming'.
- ➔ Daarentegen is de aandacht voor het onderwerp 'consent (toestemming)' onder schoolleiders, maatschappijleerdocenten en biologiedocenten (licht) toegenomen.

Schoolleiders en docenten die aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (n=588) hebben we daarnaast gevraagd hoe belangrijk zij het vinden dat er aandacht wordt besteed aan de voorgelegde onderwerpen. Bij bijna alle onderwerpen geeft een relatief groot deel van de respondenten aan dat zij het onderwerp belangrijk vinden. Alleen de onderwerpen seksueel plezier en porno worden, behalve door biologiedocenten, minder vaak als belangrijk gezien.

Hoe belangrijk vindt u het dat aan deze onderwerpen op uw school aandacht wordt besteed?

- Percentage respondenten dat het (heel) belangrijk vindt -

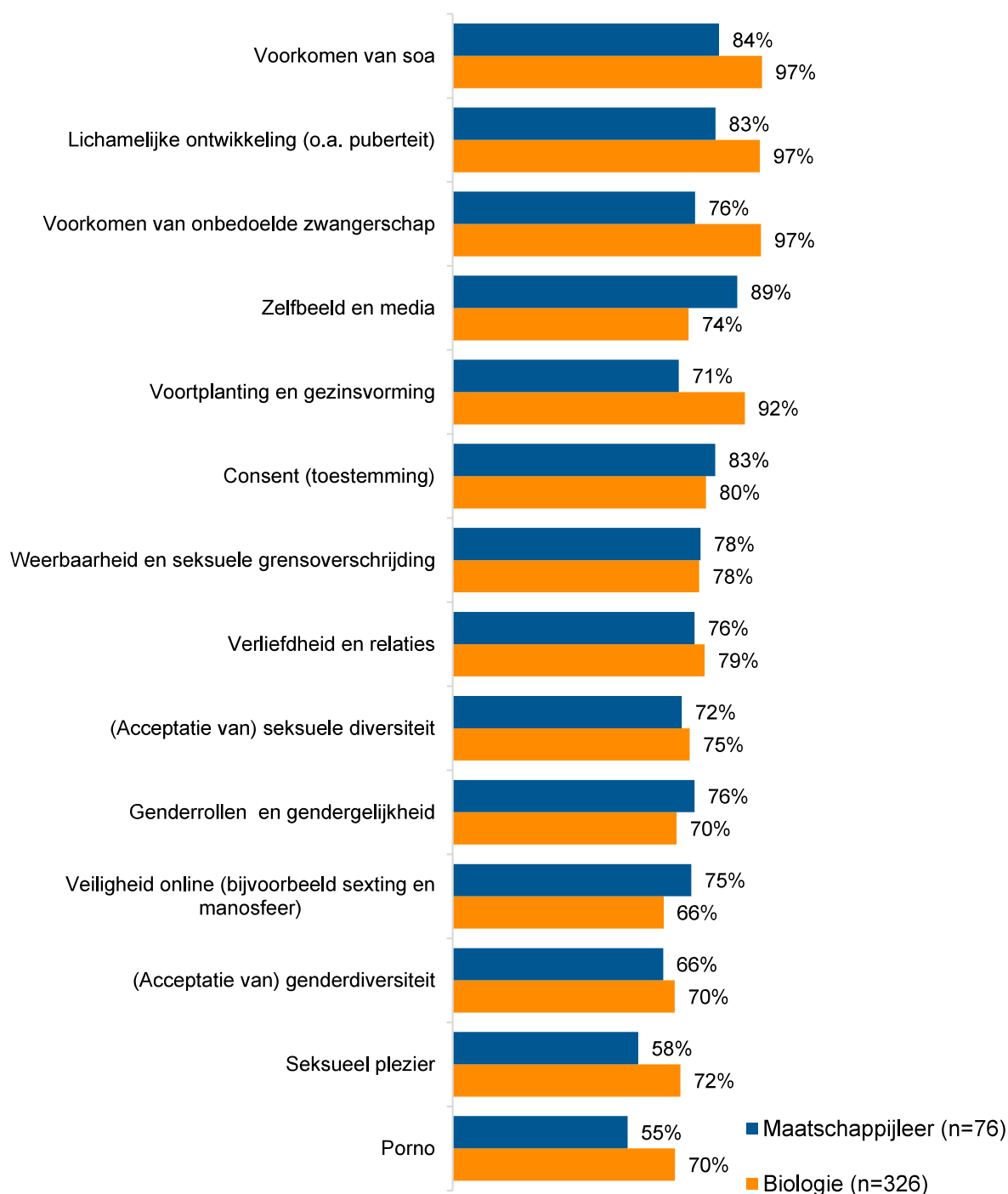
Hoe belangrijk vindt u het dat aan deze onderwerpen op uw school aandacht wordt besteed? - Percentage respondenten dat het (heel) belangrijk vindt -						
	Onderzoek 2025			Onderzoek 2021		
	Schoolleiders (n=186)	Maatschappij leer (n=76)	Biologie (n=326)	Schoolleiders (n=204)	Maatschappij leer (n=102)	Biologie (n=323)
Lichamelijke ontwikkeling (o.a. puberteit)	93%	83%	98%	96%	90%	95%
Zelfbeeld en media	96%	96%	98%	98%	98%	93%
Verliefdheid en relaties	81%	83%	91%	84%	89%	88%
(Acceptatie van) seksuele diversiteit	85%	89%	96%	94%	96%	92%
(Acceptatie van) genderdiversiteit	79%	88%	91%	89%	93%	87%
Genderrollen en gendergelijkheid	77%	89%	88%	86%	89%	83%
Seksueel plezier	60%	64%	89%	72%	75%	82%
Voorkomen van onbedoelde zwangerschap	86%	86%	98%	94%	88%	97%
Voorkomen van soa	84%	86%	98%	94%	88%	97%
Voortplanting en gezinsvorming	76%	67%	81%	81%	80%	76%
Weerbaarheid en seksuele grensoverschrijding	93%	93%	97%	99%	98%	96%
Consent (toestemming)	91%	92%	97%	97%	95%	93%
Veiligheid online (bijvoorbeeld sexting en manosfeer)	94%	96%	94%	98%	99%	94%
Porno	41%	47%	54%	Niet voorgelegd		

- ➔ Onder schoolleiders is een (lichte) afname te zien van hoe belangrijk zij de onderwerpen (acceptatie van) seksuele diversiteit, (acceptatie van) genderdiversiteit, genderrollen en gendergelijkheid, seksueel plezier, voorkomen van onbedoelde zwangerschap en voorkomen van een soa vinden ten opzichte van 2021.
- ➔ Onder maatschappijleerdocenten is een (lichte) afname te zien van hoe belangrijk zij de onderwerpen (acceptatie van) seksuele diversiteit, seksueel plezier en voortplanting en gezinsvorming vinden ten opzichte van 2021.
- ➔ Onder biologiedocenten zijn geen grote/opvallende verschillen te zien ten opzichte van 2021.

We hebben de docenten die aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (n=402) de thema's voorgelegd waaraan zij aandacht besteden in hun lessen en gevraagd hoe zij het vinden om hier les over te geven. In de onderstaande grafiek geven we per onderwerp het percentage docenten weer dat het (heel) makkelijk vindt om over dit onderwerp les te geven. Docenten maatschappijleer vinden voornamelijk het thema zelfbeeld en media makkelijk om les over te geven. Docenten biologie geven vaak aan dat ze lesgeven over de onderwerpen voorkomen van soa, lichamelijke ontwikkeling en voorkomen van onbedoelde zwangerschap makkelijk vinden.

Hoe vindt u het om les te geven over onderstaande thema's?

- Percentage respondenten dat het (heel) makkelijk vindt -

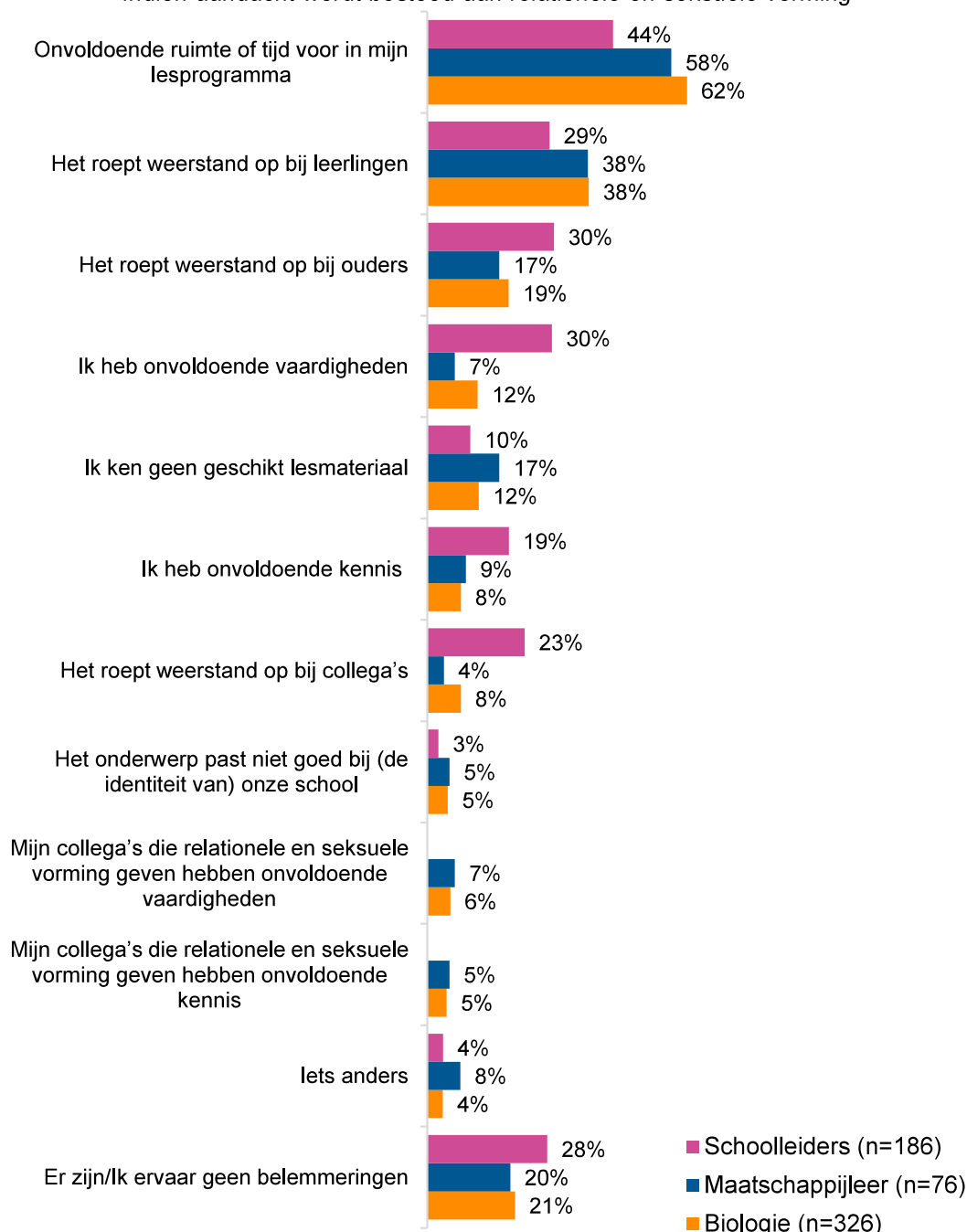
Hoe vindt u het om les te geven over onderstaande thema's? - Percentage respondenten dat het (heel) makkelijk vindt -				
	Onderzoek 2025		Onderzoek 2021	
	Maatschappij leer (n=76)	Biologie (n=326)	Maatschappij leer (n=102)	Biologie (n=323)
Lichamelijke ontwikkeling (o.a. puberteit)	83%	97%	67%	97%
Zelfbeeld en media	89%	74%	79%	72%
Verliefdheid en relaties	76%	79%	69%	81%
(Acceptatie van) seksuele diversiteit	72%	75%	72%	82%
(Acceptatie van) genderdiversiteit	66%	70%	66%	78%
Genderrollen en gendergelijkheid	76%	70%	67%	74%
Seksueel plezier	58%	72%	59%	73%
Voorkomen van onbedoelde zwangerschap	76%	97%	68%	96%
Voorkomen van soa	84%	97%	68%	96%
Voortplanting en gezinsvorming	71%	92%	66%	90%
Weerbaarheid en seksuele grensoverschrijding	78%	78%	67%	75%
Consent (toestemming)	83%	80%	65%	74%
Veiligheid online (bijvoorbeeld sexting en manosfeer)	75%	66%	74%	73%
Porno	55%	70%	Niet voorgelegd	

- ➔ Onder maatschappijleerdocenten die het (heel) makkelijk vinden om les te geven over diverse onderwerpen is een (lichte) stijging te zien ten opzichte van 2021.

Ongeveer driekwart van de schoolleiders en docent ervaart belemmeringen bij het lesgeven over relationele en seksuele vorming. Ongeveer de helft van de schoolleiders en docenten die aandacht besteden aan relationele en seksuele vorming (n=588) geeft aan dat onvoldoende ruimte of tijd in het lesprogramma het lesgeven over relationele en seksuele vorming belemmert. Ongeveer een kwart noemt dat de docenten/zijzelf geen belemmeringen ervaren.

Wat belemmert (u bij) het lesgeven over relationele en seksuele vorming?

- Indien aandacht wordt besteed aan relationele en seksuele vorming -

- Kennis over relationele en seksuele vorming wordt in 2025 minder vaak als belemmering gezien dan in 2021 (S: 37%, M: 19, B: 13%).
- Weerstand onder leerlingen bij het lessen over relationele en seksuele vorming is sinds 2021 gestegen onder docenten (M: 30%, B: 14%).

De meest genoemde andere belemmeringen zijn:

- Persoonlijke/geloofsovertuigingen van leerlingen;
- Tijd tekort voor deze lessen;
- Te weinig (financiële) middelen.

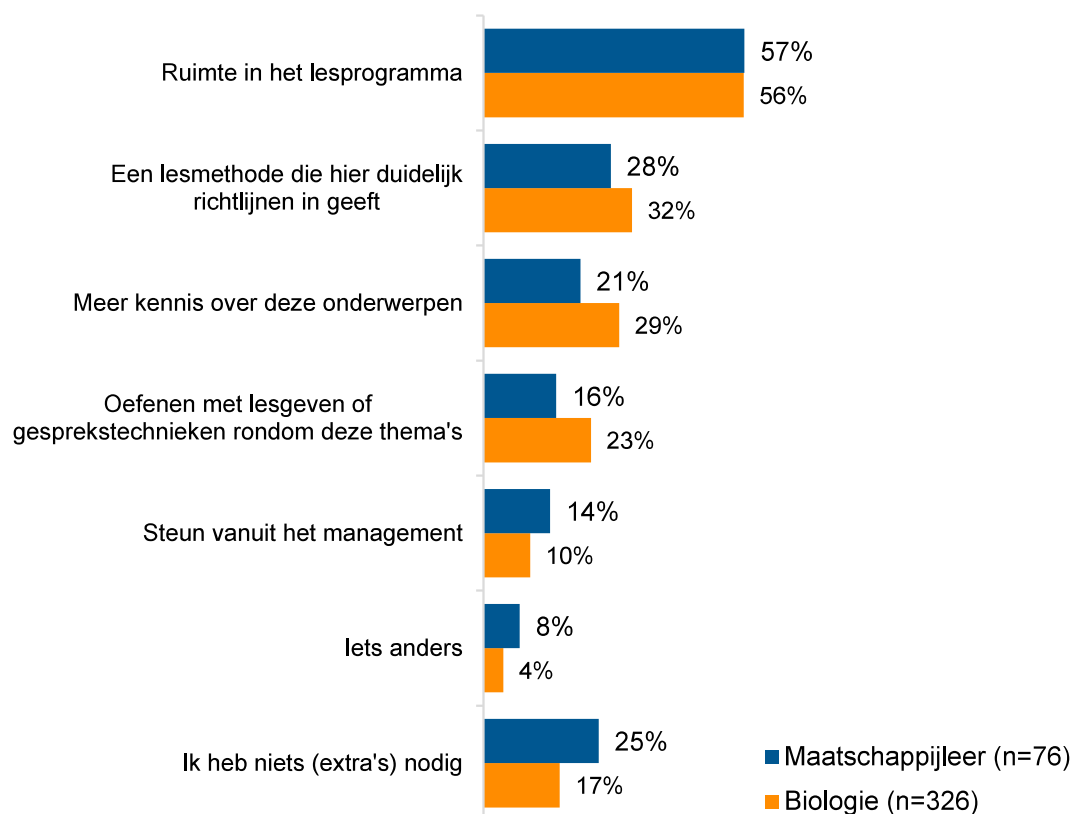
Hoe belangrijk vindt u het dat aan deze onderwerpen op uw school aandacht wordt besteed?⁴ - Percentage respondenten dat het (heel) belangrijk vindt -						
	Onderzoek 2025			Onderzoek 2021		
	Schoolleiders (n=186)	Maatschappij leer (n=76)	Biologie (n=326)	Schoolleiders (n=204)	Maatschappij leer (n=102)	Biologie (n=323)
Onvoldoende ruimte of tijd voor in het/mijn lesprogramma	44%	58%	62%	42%	47%	59%
Het onderwerp past niet goed bij (de identiteit van) onze school	3%	5%	4%	2%	3%	3%
Docenten hebben/ik heb onvoldoende kennis	19%	9%	8%	37%	19%	13%
Docenten hebben/ik heb onvoldoende vaardigheden	30%	7%	11%	Niet voorgelegd		
Mijn collega's die relationele en seksuele vorming geven hebben onvoldoende kennis	22%	5%	5%	Niet voorgelegd	6%	6%
Mijn collega's die relationele en seksuele vorming geven hebben onvoldoende vaardigheden	30%	7%	6%	Niet voorgelegd		
Het roept weerstand op bij collega's/docenten	29%	4%	8%	21%	6%	4%
Het roept weerstand op bij ouders	10%	17%	19%	20%	7%	10%
Het roept weerstand op bij leerlingen	6%	38%	38%	29%	30%	14%
Docenten kennen/ik ken geen geschikt lesmateriaal	28%	16%	12%	14%	22%	11%
Iets anders	44%	11%	7%	9%	10%	8%
Er zijn/ik ervaar geen belemmeringen	3%	20%	20%	26%	20%	28%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

⁴ In 2021 was de verwoording: Waar loopt u/lopen docenten tegenaan bij het lesgeven over relationele en seksuele vorming?

We hebben de docenten gevraagd wat zij nodig hebben om les te geven over het thema 'Veiligheid online'. Ruim de helft van de docenten maatschappijleer en biologie heeft ruimte in het lesprogramma nodig om les te geven of gesprekken te voeren met leerlingen over dit thema. 28% van de docenten maatschappijleer en 32% van de docenten biologie heeft hiervoor een lesmethode nodig die hier duidelijke richtlijnen in geeft.

Wat heeft u nodig om les te geven of gesprekken te voeren met leerlingen over het thema 'Veiligheid online' – over thema's als sexting en manosphere?

- Indien aandacht wordt besteed aan relationele en seksuele vorming -

De meest genoemde andere dingen die nodig zijn om les te geven of gesprekken te voeren met leerlingen over het thema 'Veiligheid online' zijn:

- Ervaringsdeskundigen die langskomen;
- Kleinere groepjes om groepsdruk te voorkomen;
- Een visie vanuit de school.

Bijlage responsverantwoording

<u>Denominatie</u>				
	<i>Verdeling onderzoek</i>			<i>Werkelijke verdeling</i>
	<i>Schoolleiders</i>	<i>Maatschappijleer</i>	<i>Biologie</i>	
Openbaar onderwijs	44%	48%	50%	48%
Rooms-katholiek	23%	20%	17%	19%
Protestants-christelijk	21%	23%	23%	18%
Anders	13%	9%	10%	15%
<u>Regio</u>				
	<i>Verdeling onderzoek</i>			<i>Werkelijke verdeling</i>
	<i>Schoolleiders</i>	<i>Maatschappijleer</i>	<i>Biologie</i>	
Noord	38%	36%	31%	38%
Midden	34%	39%	39%	32%
Zuid	29%	26%	30%	30%

<u>Opvoedkundige overtuiging of didactisch (onderwijskundig) uitgangspunt</u>			
	<i>Schoolleiders</i>	<i>Maatschappijleer</i>	<i>Biologie</i>
Nee	85%	88%	87%
Ja, wij zijn een montessorischool	2%	1%	3%
Ja, wij zijn een jenaplanschool	0%	1%	0%
Ja, wij zijn een daltonschool	4%	3%	3%
Ja, wij zijn een vrije school	1%	2%	1%
Anders	9%	4%	6%
<u>Percentage kinderen met een migratieachtergrond</u>			
	<i>Schoolleiders</i>	<i>Maatschappijleer</i>	<i>Biologie</i>
0-25%	63%	62%	61%
26-50%	25%	21%	26%
51-75%	7%	13%	8%
76-100%	6%	4%	4%
<u>Onderwijsniveaus op school</u>			
	<i>Schoolleiders</i>	<i>Maatschappijleer</i>	<i>Biologie</i>
Praktijkonderwijs	18%	5%	4%
Vmbo-basisberoepsgerichte leerweg	43%	44%	37%
Vmbo-kaderberoepsgerichte leerweg	43%	46%	40%
Vmbo-gemengde leerweg	34%	36%	31%
Vmbo-theoretische leerweg	65%	71%	75%
Havo	67%	72%	73%
Vwo (atheneum en gymnasium)	64%	70%	70%

In de onderstaande tabellen tonen we per onderwijsniveau aan welke leerjaren de docenten lesgeven.

<u>Docenten biologie</u>						
	leerjaar 1	leerjaar 2	leerjaar 3	leerjaar 4	leerjaar 5	leerjaar 6
Vmbo-basisberoepsgerichte leerweg (n=70)	45%	55%	70%	64%		
Vmbo-kaderberoepsgerichte leerweg (n=81)	49%	52%	66%	64%		
Vmbo-gemengde leerweg (n=53)	45%	46%	66%	72%		
Vmbo-theoretische leerweg (n=153)	51%	51%	67%	68%		
Havo (n=179)	51%	55%	38%	53%	45%	
Vwo (n=174)	53%	50%	38%	54%	47%	50%
<u>Docenten maatschappijleer</u>						
	leerjaar 1	leerjaar 2	leerjaar 3	leerjaar 4	leerjaar 5	leerjaar 6
Vmbo-basisberoepsgerichte leerweg (n=20)	21%	27%	79%	58%		
Vmbo-kaderberoepsgerichte leerweg (n=26)	20%	23%	78%	60%		
Vmbo-gemengde leerweg (n=12)	21%	25%	71%	46%		
Vmbo-theoretische leerweg (n=30)	10%	10%	63%	71%		
Havo (n=37)	7%	7%	8%	85%	49%	
Vwo (n=31)	12%	12%	13%	75%	62%	41%